

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

**ANALÝZA DIVÁCKÉHO NÁSILÍ NA FOTBALOVÝCH
STADIONECH V ČESKÉ REPUBLICE V LETECH 2011 AŽ 2013**

Diplomová práce

(bakalářská)

Autor: Martin Spurný

Rekreologie - management volného času a rekreace

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Skoumal, Ph.D.

Olomouc 2014

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Martin Spurný

Název diplomové práce: Analýza diváckého násilí na fotbalových stadionech v letech 2011 až 2013

Pracoviště: Katedra rekreologie

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jiří Skoumal, Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2014

Abstrakt:

Bakalářská práce Analýza diváckého násilí na fotbalových stadionech v letech 2011 až 2013 se zaměřuje na násilí páchané fotbalovými fanoušky. Cílem této práce je z analyzovaných dokumentů zjistit, zda ve výše uvedeném období násilná činnost fotbalových fanoušků narůstá nebo klesá, která místa v České republice jsou nejrizikovější a co je příčinou tohoto jednání.

Klíčová slova: Vandalismus, extremismus, agrese, diváci, hooligans, fotbalový klub

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Martin Spurný

Title of the master thesis: The analysis of the spectators' violence on the football matches during the years 2011 - 2013

Department: Recreationology

Supervisor: Mgr. Jiří Skoumal, Ph.D.

The year of presentation: 2014

Abstract:

The bachelor thesis – Analysis of spectator violence at the football stadiums between 2011 – 2013 is focused on violence committed by football fans. The aim of this thesis is to analyze rising or declining tendency of the violence in these years from certain documents, then which places in the Czech republic are the most risky and what is the cause of this behavior.

Keywords: vandalism, extremism, aggression, a spectator, a hooligan, a football club

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci zpracoval samostatně pod vedením Mgr. Jiřího Skoumala, Ph.D., uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne

.....

Martin Spurný

Děkuji Mgr. Jiřímu Skoumalovi Ph.D. za konzultace, odborné vedení a cenné rady při zpracování bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	8
1. HISTORIE VZNIKU FOTBALU V ČECHÁCH.....	9
1.1. Původ fotbalu	9
1.2. Počátky fotbalu v českých zemích.....	10
1.3. Domácí soutěže První republiky	11
1.4. Období okupace	11
1.5. Organizace našeho fotbalu	12
1.6. Stadiony	13
1.7. Návštěvnost.....	14
2. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	16
2.1. Vandalismus	16
2.2. Agrese	17
2.3. Násilí.....	18
2.4. Policejní stres.....	18
2.5. Pojem davu	19
2.6. Vliv současných médií na agresi	21
2.7. Divácké násilí	22
2.8. Narušení veřejného pořádku	23
2.9. Extremismus	23
3. FOTBALOVÉ CHULIGÁNSTVÍ	25
3.1. Vymezení fotbalového chuligánství.....	25
3.1.1. Tři základní skupiny fotbalových fanoušků.....	25
3.2. Typologie fotbalového chuligánství.....	26
3.2.1. Sociální role v sektorech	27
3.3. Příčiny fotbalového chuligánství	27

4. HOOLIGANS V ČESKÉ REPUBLICE	29
4.1. Pre-chuligánské neorganizované násilí.....	29
4.2. Moderní fotbalové chuligánství organizovaných skupin.....	30
4.3. Chuligánské gangy v České republice	31
4.4. Protichuligánská politika v České republice.....	36
5. LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA VE VZTAHU K SUBJEKTŮM A K POŘÁDÁNÍ FOTBALOVÝCH UTKÁNÍ.....	38
5.1. Fotbalový klub	38
5.2. Policie České republiky	39
5.3. Obecní policie	39
5.4. Obec - Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím	39
5.5. Trestné činy spojené s diváckým násilím na fotbalových stadionech dle zákona č. 40/2009Sb. - trestního zákoníku:	40
5.6. Přestupky spojené s diváckým násilím na fotbalových stadionech dle zákona č. 200/1990Sb. o přestupcích:	40
6. CÍL PRÁCE	42
7. VÝZKUMNÁ METODA.....	43
7.1. Metoda zpracování.....	43
7.2. Výsledky analýzy.....	43
7.3. Rozbor konkrétních případů realizovaných OŘ PČR Olomouc.....	58
8. DISKUZE.....	62
ZÁVĚR.....	65
REFERERENČNÍ SEZNAM.....	66
SEZNAM TABULEK.....	68
SEZNAM GRAFŮ.....	69
SEZNAM PŘÍLOH	70

ÚVOD

Divácké násilí je v poslední době jedním ze společenských jevů, který sice nedosahuje závažnosti jako mezinárodně sledovaný terorismus nebo organizovaný zločin, avšak představuje znepokojivou formu narušení veřejného pořádku. Vzniká velmi spontánně a za silného přispění emocí. Nejedná se o žádný nový jev, ovšem v současné době značně nabývá na své intenzitě. Divácké násilí patří neodmyslitelně ke sportu, ke kterému patří samozřejmě i fanoušci, a to zejména ti fotbaloví. Často se jedná o opakované a násilné chování jednotlivců či skupin, které mají manifestační charakter a odehrávají se nejen na sportovištích, ale také ve veřejných prostranstvích jako jsou parky, dálniční odpočívadla nebo ulice měst. Mezi projevy diváckého násilí patří především střety organizovaných skupin, házení předmětů na hrací plochu, používání pyrotechniky či napadání policistů a pořadatelů.

Ve své práci se v prvních částech budu věnovat vzniku a organizaci fotbalu u nás a vysvětlení pojmů související s chováním fotbalových fanoušků, jeho je nepochybně vandalismus, agrese.

V další části se budu věnovat rozboru fotbalového chuligánství jeho typech a příčinách, které se ve značné míře podílí na chování fotbalových fanoušků. V neposlední řadě rozebereme platnou legislativní úpravu a trestnou činnost páchanou fotbalovými fanoušky, konkrétní příklady, či úlohu Policie České republiky v této oblasti, a pohledu mne jako řadového policisty, který se aktivně podílí jak na bezpečnostních opatřeních, tak i na vyšetřování trestné činnosti páchané fanoušky.

Cílem této práce je analyzovat bezpečnostní situaci ve vztahu k fotbalovým utkáním v rámci České republiky v letech 2011 až 2013. Dílčím cílem je zjištění, kde je bezpečnostní situace nejhorší, kde je pácháno nejvíce trestné nebo přestupkové činnosti, a zda tato násilná činnost v těchto letech má stoupající nebo klesající úroveň. Také se zaměříme na nejčastější příčinu protiprávního jednání fanoušků.

TEORETICKÁ ČÁST

1. HISTORIE VZNIKU FOTBALU V ČECHÁCH

1.1. Původ fotbalu

Dodnes nikdo přesně neví, kde se poprvé začal fotbal hrát. Už staří Řekové hráli skupinovou hru s míčem pod názvem episkyros, stejně tak Římané, kteří hru znali pod názvem harpastum. Také z Číny jsou známé vyobrazení starší 2000 let. V období středověku hrály davy nadšenců fotbal tak divoce a zcela bez pravidel, že panovníci některých zemí zvažovali zákaz této hry. V Itálii byl fotbal v 16. století výsadou především aristokratů, církevních hodnostářů a tří papežů nevyjímaje. Na konci 18. století se začala na školách v Británii hrát hra pod názvem kopni a běž, ale každá škola měla svá vlastní pravidla. Roku 1848 došlo k sepsání prvních pravidel hráči univerzity v Cambridge. Sjednocení a zavedení pravidel přišlo v roce 1863, kdy se v Londýně sešli představitelé 12-ti klubů, založili fotbalovou asociaci a určili jasná pravidla hry. V roce 1872 se odehrálo vůbec první mezinárodní utkání mezi Anglií a Skotskem a o 16 let později byla v Anglii založena první fotbalová liga.

Na konci 19. století se fotbal začal šířit po celém světě. Zejména britští hráči šířili fotbal do svých zámořských kolonií. V roce 1904 byla v Paříži založena fotbalová organizace FIFA. O založení se přispělo sedm členů: Belgie Francie, Španělsko, Nizozemí, Dánsko, Švédsko a Švýcarsko. FIFA se stala v průběhu doby dominantní fotbalovou organizací a v roce 1930 již měla 45 členských států. V roce 1960 se vyhoupl počet členů na 95 a v květnu 2004 se stala Nová Kaledonie 250-tým členem. FIFA tedy řídí světový fotbal na nejvyšší úrovni. Na kontinentální úrovni vzniklo celkem šest federací:

- CONCACAF je fotbalová asociace konfederace Severní a Střední Ameriky a karibské oblasti. Byla založena roku 1961 a v současné době má 40 platných členů.
- UEFA je nejsilnější evropská fotbalová asociace, která byla založena roku 1954 a v současné době sdružuje 52 států. Pravidelně pořádá dvě nejprestižnější soutěže, a to Ligu mistrů a pohár UEFA.

- CONMEBOL je asociace založená roků 1916 a sdružuje 10 členských států Jižní Ameriky.
- CAF je konfederace pro Africký kontinent. Vznik této asociace se traduje v roce 1957 a má již 54 členských států. Nejlepší hráči působící pod touto asociací často mizí v evropských klubech, neboť na domácím poli se potýkají kluby s nedostatkem finančních prostředků.
- AFC je Asijská Fotbalová Konfederace založená roku 1957 a platnými 46 členy. Asijský fotbal prožívá v současnosti velký boom. Dokonce byla v roce 2002 založená Asijský liga mistrů a tento sport se těší stále větší podpoře, což přilákalo i mnohé evropské či brazilské hráče.
- OFC je konfederace pro státy v Oceánii. Byla založena jako poslední v roce 1966 s 11 členy. Fotbal zde bojuje o získání větší podpory. Rovněž i zde bojují s finančními prostředky, kterých není dostatek. Proto z této organizace vystoupil v lednu 2006 největší a nejspěšnější člen Austrálie, která přešla pod Asijskou Konfederaci AFC (Gifford, 2008).

1.2. Počátky fotbalu v českých zemích

Patrně první dochovaný záznam pochází z roku 1882, kdy německý sudetský spolek Lasehalle uspořádal v Praze první utkání. Jediným dochovaným dokladem však je žádost o povolení na blíže neuvedeném spolkovém cvičišti adresovaná na policejní ředitelství. U nás k průkopníkům fotbalu patřili angličtí studenti či zástupci zahraničních firem působících v českých zemích. V roce 1887 v Roudnici nad Labem profesor místního gymnázia, který několik let působil jako vychovatel za hranicemi, uspořádal na roudnickém ostrově tréninkový zápas.

V roce 1889 se ze zahraničních studií v anglické Cambridge vrátil mladý aristokrat pán Emerich z knížecího rodu Thurn-Taxisů. Ze studií si sebou přivezl nového komorníka, učitele jazyků a zahradníka. Tato čtveřice se stala pilířem nově vzniklé fotbalové jedenáctky. Tento tým měl jako první i své dresy v klubových barvách. Klub existoval ještě několik let a jediný jeho dochovaný fotbalový výsledek byl z roku 1893, kdy klub v Praze podlehl místním fotbalistům z Regatty, bruslařského a veslařského

klubu pražských Němců. Vídeňské noviny dokonce psaly, že Loučenský klub byl po Regattě nejsilnějším rakousko-uherským klubem. Roku 1890 vyšla v časopisu Sokol pravidla fotbalu která z angličtiny do češtiny přeložil Josef Klenka, což byl profesor tělocviku na gymnáziu a zároveň místonáčelník České obce sokolská. Na jaře roku 1896 se uskutečnila na Císařské louce první řádně organizovaná soutěž pod názvem Národní zápasy kopaný míč cvičících za účasti Sparty, Slávie, AC Praha a Kickers.

Na konci 19. století se hrál fotbal jen v Praze. Poté nastala fotbalová horečka která se začátkem 20. století přesunula do ostatních měst. Roku 1905 už v Čechách existovalo přes 100 oficiálních klubů. Morava byla značně pozadu a v české části Slezska znali tuto hru jen z doslechu (Jelínek, Jenšík a kol., 2006).

1.3. Domácí soutěže První republiky

V roce 1919 bylo pořádání první mistrovství samostatného českého státu. Trvalo však ještě několik následujících let než se podařilo zformovat soutěže na všech úrovních. Roku 1921 se zrodila myšlenka uspořádání vrcholné soutěže podle anglického vzoru, avšak to mělo daleko k vytvoření státní ligy. Počátkem roku 1924 se začaly fotbalové kluby profesionalizovat a vznikla nová liga. Jedna z podmínek pro vstup do této soutěže byla minimální mzda pro hráče ve výši 200,-Kč. V úvodním ročníku byla první liga o počtu 10 klubů a druhá liga v počtu 6 klubů. V dalších letech se nejvyšší soutěž rok od roku zkvalitňovala a rozšiřovala (Jelínek, Jenšík a kol., 2006).

1.4. Období okupace

K poslednímu dni roku 1937 měl Československý fotbalový svaz 1454 fotbalových klubů, kdy však 191 klubů uchvátilo nacistické Německo. Ty byly po zabrání území rozpuštěny stejně jako ostatní spolky. Mnichovská dohoda tvrdě zasáhla i do organizační struktury fotbalu. Samotná liga zůstala nedotčena, ale v nižších soutěžích nastal zvrát v důsledku zabraného území. Celkově byly postiženy převážně ty nejnižší soutěže. Do 15. března 1939 zaniklo dalších 77 klubů což udělalo v celkovém součtu 268 klubů. To byla téměř pětina všech fotbalových klubů. Začal se okamžitě prosazovat norimberský rasový zákon a židovské kluby byly rozpuštěny.

Řada fotbalových stadionů byla zaprána pro potřeby okupačních posádek, armády a Hitlerovy mládeže. Velká většina fotbalových funkcionářů končila v koncentračních táborech nebo na popravišti. Co se týče samotných hráčů, tak ti byli většinou zavlčeni na nucené práce do Německa. Po zakázání Sokola našla značná část sportovců útočiště ve fotbalových klubech a fotbal se tak na nějakou dobu stal symbolem vlastenectví. V závěru války se boj nevyhnul ani českému území, a tak bylo zničeno spousta stadionů v rámci bombardování. Při prvním bombardování Prahy byl zasažen stadion Bohemins ve Vršovicích. Při Květnovém povstání zase esesánci vypálili stadion Slávie Praha. V té době padlo i mnoho známých fotbalistů, kteří se uchopili zbraně a dobrovolně šli bojovat do ulic. Za zmínku stojí třeba reprezentant František Kloz a jeho spoluhráč Josef Kusala, či staroslávista František Rosmaisl, vítkovický Sabela a reprezentant Alexandr Markusek (Jelínek, Jenšík a kol., 2006).

1.5. Organizace našeho fotbalu

V roce 1906 byl ČSF přijat jako právoplatný člen do mezinárodní federace FIFA. Následně byl roku 1908 vyloučen na nátlak Rakouského fotbalového svazu, který měl plán na vytvoření jediné organizace v rámci Rakousko-Uherska. Dokonce za první světové války bylo rozhodnutím c. k. ČSF rozpuštěn a označen jako podvratná organizace. Avšak již o rok později byla organizace i přes zákaz obnovena. V roce 1921 se přejmenoval ČSF a vznikla Československá asociace fotbalová. Po rozbití republiky a nacistické okupaci českých zemí začal znovu působit Český svaz fotbalový. Po osvobození se spojil se Slovenským fotbalovým svazem a po zřízení reprezentace a vrcholné soutěže byla obnovena opět Asociace. Vydržela pouze do puče v roce 1948, kdy začaly působit tzv. Akční výbory a ve fotbalové společnosti nezůstal kámen na kameni. Fotbal byl jen na oko řízen přes Sokol a později byl zřízen Státní výbor pro tělesnou kulturu a sport a později od roku 1957 to byl Čs. Svaz tělesné výchovy. Národní fotbalový svaz ještě jako samostatná organizace se zrodila po listopadu 1989 a brzy se přejmenoval na Českomoravský fotbalový svaz, který se ujal vedení fotbalu po rozdělení republiky. V současné době se českomoravský fotbalový svaz skládá z regionálních svazů působících na území (Jelínek, Jenšík a kol., 2006).

V současné době je vrcholným fotbalovým orgánem Fotbalová asociace České republiky která združuje jak fotbal, tak i futsal. Tento svaz byl založen roku 1901, kdy v roce 1907 byl přijat do FIFA a v roce 1954 do UEFA. Za zmínku stojí také to, že je do současnosti evidováno 4.148 fotbalových klubů, 2.426 futsalových klubů dohromady s 15.378 mužstvy. K roku 2013 je evidováno 280.000 aktivních registrovaných hráčů, 11.569 registrovaných trenérů a v neposlední řadě 3.856 rozhodčích. Barvy reprezentace jakož to barvy národního týmu byly zvoleny červená – bílá – modrá (Fotbalová asociace České republiky, 2000).

1.6. Stadiony

První ohrazený svatostánek vznikl roku 1896 v Praze při fotbalovém klubu DFC PRAG. Vyrostl na Letenské pláni v místě zvaném Belveder. Zanedlouho poté se na pražskou Letnou přistěhoval klub Slávie Praha. Roku 1900 tam vyrostl první dřevěný pavilon se zázemím pro hráče a s celkem 11 lóžemi. V okolí hřiště se vytvořil umělý val z hlíny pro několik tisíc diváků. Toto slávistické hřiště nemělo v tehdejší době konkurenci. To se však změnilo roku 1923, kdy na opačné straně Letenské pláně vyrostl svatostánek Sparty. Jejich dřevěná stavba čítala až 1624 sedaček, která však na jaře roku 1934 lehla popelem. Na místě dřevěných trosek vyrostla betonová stavba, která vydržela až do rekonstrukce v 60-tých a 90-tých letech. Po dlouhou dobu však nebyl v Čechách stadion evropských rozměrů. Proto se roku 1935 postavil na pražském Strahově reprezentační stadion pro mezinárodní utkání. Kvality však nedosahovala ani hrací plocha, která nebyla řádně odvodněná. Byla to spíše škvára s travnatým pásem po okraji hřiště. Za deště se tak hrací plocha mnohdy měnila v moře bláta. Obrat nastal na konci druhé světové války, kdy se u většiny prvoligových stadionů pokládala anglický trávník. Zvýšený divácký zájem vyvolal i potřebu upravit stadiony a rozšířit divácké ochozy. Houfně se začaly stavět kombinované stadiony s atletickými dráhami pro více účelné využití. To však mělo za následek, že diváci již neseli u hrací plochy, ale dále od hráčů. Na počátku 70-tých let začali diváci v ochozech ubývat, a to i díky kvalitním televizním přenosům. Kluby tedy začaly více investovat do zázemí stadionů, aby své diváky přitáhly zpět. V době totalitního režimu se však do stadionů téměř neinvestovalo. To se však změnilo po pádu režimu a v 90-tých letech se fotbalové kluby rychle přetrafovaly v podnikatelské subjekty. Brzo tak byly znát rozdíly mezi kluby

a jejich sponzory. Poslední významná změna nastala roku 2003, kdy všechny stadiony v první lize muselo mít jen místa na sezení. O rok později přibýlo ještě povinné osvětlení. Dnes ještě povinné instalace kamerových systému (Jelínek, Jenšík a kol., 2006).

1.7. Návštěvnost

Po utkání, které se konalo 28. března 1899 na pražské Letné mezi celky Slávie a anglickým Oxfordem s návštěvností 4.000 diváků, začal boj o fotbalového diváka. Kluby vylepšovaly stadiony, volily správnou dobu pro utkání a lákaly atraktivní soupeře. Na podzim roku 1911 při derby pražské Sparty a Slávie byla návštěvnost 12000 fotbalových diváků. Na tu dobu byla všech typická návštěvnost kolem 2000 ve výjimečných případech to bylo něco mezi 4.000 až 5000 diváků. Fotbal se stával stále atraktivnější a svým způsobem tomu přispěla i mediální masáž ze strany tisku a začaly se zakládat nové a nové fotbalové kluby. Útlum nastal za druhé světové války, kdy se nepořádaly zahraniční utkání, a tak se zájem diváka soustředil jen na domácí ligu. Průměrná návštěvnosti ve válečném období byla kolem 12000 diváků. Začali být atraktivní i nižší soutěže, kdy třeba v 1. A pražské třídy přišlo na utkání mezi 5.000 diváků. Po roce 1948 zažil fotbal opět pokles v důsledku mocenských zásahů ze strany a jejich zájmů ve sportu. To se však změnilo koncem 50-tých let, kdy český fotbal zaznamenal v roce 1960 třetí místo v Evropě, také česká reprezentace sehrála finálový zápas na mistrovství světa v roce 1962, a v neposlední řadě stříbro z olympiády 1964. Pro český fotbal nastala zlatá éra nadšení a průměrná návštěvnost se opět dostala k 12 tisícům diváků. Nevydrželo to dlouho a v době normalizace se stadiony opět vyprázdnily. Lidé hledali víkendové útočiště na chalupách a mimo město. Svůj díl na odliv fotbalových diváků měl také velký úspěch českých hokejistů. Také komfortní prostředí hal, ve kterých se na dobré úrovni hrál basketbal, házená či volejbal. Je potřeba také zmínit řádění fotbalových chuligánů v 70-tých a 80-tých letech. V důsledku všech těchto okolností klesla průměrná návštěvnost na zápas v počtu 5000 diváků. Další velká změna k lepšímu nastala po pádu komunistického režimu, kdy lidé začali volně cestovat a hráči přestupovali do zahraničních klubů. Bohaté kluby angažovaly zahraniční hvězdy, které přitáhly nové diváky. Přestože náš fotbal není

na vysoké světové úrovni, tak je to v naší zemi pořád sport číslo jedna (Jelínek, Jenšík a kol., 2006).

2. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Pro pochopení a případné řešení problematiky diváckého násilí je třeba blíže zkoumat příčiny a jevy, které vznik diváckého násilí předcházejí, způsobují a ovlivňují. Studium tohoto jevu se ale neobejde bez vymezení základních pojmů jakými jsou vandalismus, násilí, agrese a agresivita.

2.1. Vandalismus

Tento název byl poprvé použit v roce 1794 biskupem z Blois, H. Gregoirem, který ho použil pro pojmenování hrubého jednání, které má za následek zbytečné ničení hodnot. Je to vlastně destruktivní až likvidační jednání, které spočívá v ničení, poškozování jak neživých, tak i živých objektů. Toto ničení pachatelé nepřinášejí žádný materiální zisk ani obohacení. Současně se však vyznačuje tím, že útok je veden na bezbranný a snadno dostupný cíl. Pachatel takového činu může být motivován různými pohnutkami. Jako spouštěcí mechanismus často funguje potírání nudy, pocit odreagování, pocit izolovanosti či zbytečnosti. Velmi často je poháněn potřebou něco udělat, nebo se jen pobavit či provokovat.

Samotný vandalismus není nikterak specificky motivován a také nezapadá do žádného kriminalistického vzorce. Avšak svým násilným jednáním zpravidla proti bezbrannému cíli vždy vzbudí šok, vynutí si pozornost okolí, čímž přináší tomuto pachatelé nesmírné uspokojení. V současné době se tito pachatelé vyznačují tím, že jsou zcela zdraví, oni sami netrpí žádnou psychickou ani duševní poruchou. Zkrátka se jedná o jedince, kteří se sice dopouští pro normálního člověka zcela nesrozumitelného jednání, avšak přesně vědí co činí a v danou chvíli tak činí z vlastní vůle a bez pocitu viny. Co bylo motivem takového jednání se však většinou od těchto pachatelů nikdy nedozvíme.

Všechny vandalské činy u veřejnosti vyvolávají negativní reakce. Sama laická veřejnost je většinou konsternována a šokována a všichni si kladou otázku proč? Vandalismus jako takový žije ze své podstaty a většinou je nevypočitatelný.

Je to vlastně nesmyslný akt násilného chování proti bezbrannému cíli, což u veřejnosti vzbudí šok a pachatelé tak činí nesmírný pocit vlastní spokojenosti (Čírtková, 2006).

2.2. Agrese

Pojen agrese většinou definujeme jako psychologickou mohutnost, jejíž cílem je poškozování lidí, věcí, přírody či sama sebe. Z psychologické hlediska je agrese chápána jako vrozená vlastnost, která je člověku vlastní, a proto je esteticky neutrální. Agrese nám slouží u adaptování na různé situace, při udržení si svého života, při získávání obživy, také u prosazování svých zájmů nebo při obraně. Ve své podstatě je slovo agrese pouze cizí slovo, které nevyjadřuje žádný konkrétní zážitek nebo jakýkoliv jiný druh chování. Patrně se jedná o abstrakci, která zahrnuje jisté emoční stavy nebo vnitřní impulsy k určitému jednání jako je například vztek, zlost nebo pocit pohrdání či nepřátelství, kdy toto je spojeno s určitou představou nebo fantazií, jakož i s chováním, které má za cíl někomu ublížit nebo způsobit újmu (Poněšický, 2010).

Spurný (1996) definuje agresi jako destruktivní jednání, které směřuje k fyzickému a slovnímu napadání, či symbolické gestikulaci vůči určitému jedinci, a má za cíl druhou osobu zastrašit, něčeho se zmocnit, něco odstranit popřípadě někomu jinému zmařit a sobě zajistit různé společenské výhody. Agrese může být primitivní a krátkodobá, přičemž se projevuje bouřlivou reakcí v afektu, ale může být také dlouhodobá a promyšlená. Zdrojem takové agrese může v samotném člověku být nejen pudové jednání, ale může být i dobře promyšlené a plánované jednání, které směřuje proti morálním zásadám. Agrese nás provází celým životem a je jeho součástí. Samotná slabost pro surové jednání je jedním ze základních instinktů které má každý člověk (Spurný, 1996).

Čermák ve své knize *Lidská agrese* (1999) a její souvislosti uvádí, že se za konzumaci různých drog či alkoholických nápojů se často schovává eskalující příčina agrese ve společnosti. Zároveň však připouští že konzumace těchto návykových a psychotropních látek svou měrou značně podílí na agresi. Nárůst agresivního chování po požití alkoholu je spíše způsoben ztrátou zábran než samotným vlivem agrese. U jedince jenž je požil nízkou dávkou alkoholu je tendence útoku stoupající, zatímco

u silně opilého jedince tendence útoku klesá a člověk jde spíše do útlumu (Čermák, 1999).

2.3. Násilí

Tento pojem v podobě agrese a různých konfliktů provází téměř všechny společenské děje. V dnešní moderní společnosti jsou nároky kladené na jedince a jejich výkonnost stresující a ne každý lidský jedinec se dokáže s tímto sociálně akceptovatelným způsobem vyrovnat. Samotné příčiny konfliktů jsou pan nejen vlastní obava či strach z nezvládnutí své role, kterou společnost jedinci přisuzuje ale také neschopnost nebo neochota řešit daný konflikt jiným způsobem. Také ale potřeba ukázkově prezentovat svoji sílu nebo svoji moc s cílem druhému uškodit, mstít se ubližovat nebo jen zastrašit, popřípadě snaha dosáhnout vlastního cíle, a to za každou cenu. Do příčin výčtu konfliktních situací spadá také motivace, která je zcela pozitivní, pak také například obrana vlastních práv či zájmů i plnění skupinových norem. Psychologie chápe pojem násilí jako patologický způsob interakce dané jednotlivce nebo konkrétní skupiny s okolím. Spadají sem všechny aktivity pomocí kterých si jedinec či skupina vytváří a reguluje vzniklé vztahy vůči sociálnímu okolí takovým způsobem, který je vnímán jako agresivní či manipulativní chování (Sádovský, 2010).

2.4. Policejní stres

Stres je jednou z nejčastějších příčin pracovní neschopnosti nebo předčasného odchodu z aktivní služby. Tato problematika v současné době dominuje v policejní psychologii. Policisté nejsou zdaleka jedinou profesní skupinou, která je ohrožena pracovním stresem. Svědčí o tom takové pojmy, jako je třeba manažerský stres u vedoucích pracovníků, bojový stres u profesionálních vojáků či burn-out u tzv. pomáhajících profesích zaměřených na poskytování sociálních služeb. Tyto pojmy vyjadřují skutečnost, že v daném povolání existují specifické zdroje zátěže.

Důležité je pochopit, že výrazem „policejní stres“ se míní takové situace, které většina policistů vnímá jako zátěž spojenou s emocionálním a často fyzickým vypětím. Je tedy normální vnímat tyto situace jako zdroj stresu. Jinak řečeno, policejní stres není

důsledkem špatného výběru uchazečů o práci u policie, a není ani produktem osobnosti policisty. Policejní stres musí být spojován s policistou, který byl vybrán dle moderních výběrových procedur, je členem relativně „normálního“ oddělení, nebo se během služby ocitl v situaci, která některými svými parametry překračuje obvyklý rámec běžné zkušenosti, narušuje emocionální stabilitu a ve které jsou tudíž příznaky stresu častým a zákonitým jevem. K relativně nejvíce prozkoumaným jevům patří použití střelné zbraně proti člověku, nasazení zásahové jednotky včetně dramatického vyjednávání, dále situace, u kterých dochází k ohrožení života nebo zdraví zasahujících policistů, ale také situace, kde dochází ke kontaktu se smrtí, např. při vyšetřování násilné trestné činnosti (Čírtková, 2006).

Výsledky zkoumání pracovního stresu u policistů ilustrují značnou šíři a proměnlivost situací, které jsou policisty prožívány a hodnoceny jako zátěžové. Současné posuzování výčtu stresových situací s četností jejich výskytu přineslo odlišné výsledky. Jakmile policisté přihlíželi k četnosti výskytu stresových situací, změnilo se pořadí jejich subjektivní závažnosti. Jako nejvíce stresující byly hodnoceny situace, kde bylo jednání a agresivními osobami, a dále vedle tzv. papírování, použití služební zbraně či zákaz čerpání dovolené. Zdá se, že závažnost určité stresové situace není prostým násobkem povahy zátěže a četnosti jejich výskytu při výkonu profese.

Určitá profesionální situace může získat charakteristiky stresoru pouze tím, že se vyskytuje příliš často a její opakování je subjektivně prožíváno jako nepříjemné. Pro mladého policistu může být zatýkání nebo pronásledování podezřelého vozidla adekvátní a stimulujícím profesionálním úkolem bez známek stresu. V průběhu pokračující policejní služby však může dojít k přehodnocení, jestliže se tyto úkoly opakují příliš často a jsou-li navíc spojeny se získanými negativními zkušenostmi. Činnosti a situace, které byly původně hodnoceny jako přiměřeně stimulující, ztrácí postupně charakter výzvy a mění se ve stresory (Čírtková, 2006).

2.5. Pojem davu

K osvětlení tohoto pojmu výrazně přispěl Gustav Le Bon, který vystihl dav jako souhrn různých společenských vlastností, které vzniknou s souvislostí působené prostředí a dědičnosti u jedinců určitého národa nebo rasy. Pokud se nám shromáždí

na určitém místě náhodně určitý počet osob, mohou se z pouhého sblížení zrodit zcela nové duševní vlastnosti, a tyto se navyšují nad vlastnosti rasové. Často se i významně liší. V souhrnu tvoří silnou, ale na krátkou dobu trvající kolektivní duši. Odpradávná hrály davy v dějinách významnou roli, ale nebyla nikdy tak velká, jako v dnešní době, kdy neuvědomělá činnost celého davu vstupuje na místo uvědomělé činnosti několika jedinců, což je jedním z mnoha znaků současné doby (Le Bon, 1994).

Dav běžně znamená, když se na jednom místě shromáždí několik jedinců, bez ohledu na jejich vyznání, rasu, povolání, národnost či pohlaví, a také bez náhody, která je svedla dohromady. Z psychologického hlediska dav vznikne organizovaně nebo psychologicky. Takové shromáždění lidí má úplně nové vlastnosti, a ty se zcela se odlišují od samotných vlastností jedinců, kteří shromáždění tvoří. Vytrácí se vědomá osobnost, tak i city a myšlenky všech subjektů (Le Bon, 1994).

Dav vedený zcela a výhradně svým nevědomím má své zvláštnosti, je impulsivní, dráždivý, proměnlivý, není schopen racionálně uvažovat, má nedostatek soudnosti, je přehnaně citlivý a snadno podlehne sugesci a nesnášenlivosti (Le Bon, 1994).

Klasifikace davu dle Szczepaňského (1966):

A) Agresivní dav – tento se objevuje v několika různých formách. Jednou z nich je bojující dav, který se vytváří ze skupiny lidí v době stávek nebo státních převratů či na různých demonstracích. Lynčující dav, který nahání jednoho jedince popřípadě malou skupinku převážně pro spáchání nějakého protiprávního jednání a v neposlední řadě terorizující dav, který vzniká převážně u různých pogromů.

B) Únikový dav – vyskytuje se ve dvou podobách, kde nejzávažnější je asi panika, která je schopna zachvátit skupinu lidí například při propuknutí požáru, zemětřesení nebo pádu tribuny na fotbalovém stadionu. To se velké množství lidí neorganizovaně, slepě vedení panickým strachem, vrhají na útěk. Dále je znám také panický dav, který se vyskytuje u vojenských nebo polovojenských organizovaných skupin, které zachvátí panický strach.

- C) Expresivní dav - většinou vyjadřuje nebo prezentuje své názory, shromažďuje se k protestům či oslavám a podobným akcím, při kterých se něco haní nebo oslavuje.
- D) Získávající dav – je známý z pouličních nepokojů, kdy dochází zejména k rabování obchodů nebo při vzniku finančních krizí, kdy se lidé domáhají vyplácení bankovních vkladů, a při tomto rabují obchody a sklady s úmyslem něco získat.

2.6. Vliv současných médií na agresi

To, že nevídaná síla a moc současných médií ovlivňuje myšlení a chování lidí, je více méně nezpochybnitelný fakt. Nebezpečí nám spočívá v tom, že přes televizi nebo jiná média je možné manipulovat s informacemi, zlehčovat fakta či realitu. Může klást důraz na okrajové aspekty, popřípadě utlačovat jiné důležité informace a jednostranně upřednostňovat jen informace, které jsou v zájmu médií. Osoba, která tvoří schéma programu je si velmi dobře vědoma, že agresivní chování patří k člověku samému od jeho zrození, a stává se tak součástí lidské přirozenosti (Čermák, 1999).

Agrese, která je nám masově předhazována v televizních pořadech, může posloužit jako nějaký vzor, který je hoden napodobení. Racionálně uvažující dospělý člověk, který se ocitne v obdobné situaci, té, kterou viděl v médiích, se bude chovat podle stejného modelu, nebo v souladu s vlastní představou tak, jak by se on sám v takové situaci zachoval. Čím častěji divák pozoruje v médiích agresivní chování, tím více se v divákovi upevňuje přesvědčení, že samotné agresivní chování je vlastně přípustné jednání nebo dokonce i žádoucí pro řešení konfliktu. Člověk se tak ztotožňuje s agresorem. Úspěšné ztotožnění s osobou ve filmu následně snižuje kontrolu agresivního chování u jedince a agrese může takto snadno propuknout. Takto prezentované násilí se nám poté jeví jako ospravedlnitelné a vyvolává agresivní chování, přičemž neospravedlnitelné chování nemá žádný efekt, anebo může samotnou agresi potlačit (Čermák, 1999).

V souvislosti s televizním vysíláním je potřeba věnovat více pozornosti vzájemnému vztahu mezi agresivní skladbou televizních programů a lidmi, kteří tyto programy upřednostňují. Je stejně pravděpodobná představa, že sledování samotného

násilného chování v mediích vede k agresivnímu chování ale také fakt, že lidé a agresivními sklony upřednostňují pořady u kterých je převaha násilí (Čermák, 1999).

Předseda rady pro televizní a rozhlasové vysílání Petr Pospíchal (in Matějka, 2005) uvádí, že různé formy násilí, které jsou převedeny na obrazovku televizního vysílání, jsou posuzovány v širokém úhlu názorů. Z jedné strany uvádí, že samotný život je tvrdý a média o tomto jen informují, aby si lidi uvědomili, čeho se mají vyvarovat. Na druhé straně jsou tu i takové názory, že v televizi není jen viděno násilí, každý má právo vlastní volby a při současné skladbě televizních programů si může přepnout na jakýkoliv jiný program nebo může televizi vypnout úplně. Převážná část populace si myslí, že samotné násilí na v televizi škodí, neboť samotná výchova u dětí je založena na příkladech nápodoby a proti takovému přejímání vzorů z televize nejsme odolní ani v dospělosti. Vždyť v dnešní době je televize v každé domácnosti a děti u ní tráví spoustu svého času. Proto je vlastně televize v mnohém srovnání účinnější než kdejaká zbraň, pokud to tak můžeme s nadsázkou zařadit (Matějka, 2005).

2.7. Divácké násilí

K diváckému násilí a potažmo k výtržnostem dochází na stadionech při takových situacích, jako je třeba neuznaný gól, nařízení penalty či vyloučení nějakého hráče, zkrátka situace, které mohou ovlivnit vítězství daného mužstva. Následná výtržnost a nezvládnuté emoce se projeví například házením předmětů na hrací plochu, zapalování pyrotechniky nebo i samotným vniknutím na hrací plochu. Diváci tak protestují proti z jejich pohledu nespravedlivému rozhodnutí rozhodčího. Při takovém to vniknutí na hrací plochu dochází automaticky k přerušení utkání.

K výtržnostem také přispívá nízká úroveň a nulová profesionalita pořadatelské služby, která nezvládá ani základní preventivní opatření, například vnášení pyrotechniky do útrob stadionu. Výtržnost může také vzniknout v opačné situaci, kdy fanoušci vítězného mužstva začnou v euforii demolovat zařízení stadionu. Ovšem čím dál častěji dochází k výtržnostem při pochodech na stadion a to převážně již za doprovodu policie. Při takových pochodech dochází k hlasitému skandování provokování náhodných kolemjdoucích, ale i fanoušků konkurenčního týmu, a neposlední řadě samotných policistů. V té chvíli již nezáleží na výsledku, jak utkání dopadlo.

K násilí však převážně dojde při střetu s fandy konkurenčního týmu. Tento módní trend, kdy střety a násilí se přesouvá ze stadionů do ulic měst, nastává v souvislosti s účinkem preventivního opatření při vstupu na stadion, kdy například podnapilé osoby nejsou vpuštěny na stadionu, a poté se potloukají v okolí stadionu a po městě a vyhledávají konflikty. V takových případech již není kontrola ze strany policie dostatečná a není možné takovému jednání včas zamezit.

V neposlední řadě se setkáme při výtržnosti dvou skupin, mezi kterými dochází k násilnému střetu na předem domluveném místě. Takový střet má již svá pravidla a účastníci takové rvačky neváhají použít při střetu i různé zbraně jako třeba boxery, násady a topora od náradí. O takových střetech se policie dozvídá až z odstupem času. Může k nim dojít jak poblíž samotného stadionu, tak i třeba uprostřed pole, kdy fanoušci neváhají zastavit nouzovou brzdou vlak a utkat se přímo na poli. Toto je již primitivní násilí (Slepička, 1990).

2.8. Narušení veřejného pořádku

Tento výraz není legislativně vymezen, patří mezi tzv. neurčité pojmy správního práva. Ačkoli není u žádného právního předpisu, operuje s ním řada právních norem. Při nastolení tohoto stavu dochází zpravidla k zákroku bezpečnostních složek sloužících k ochraně pořádku. Veřejný pořádek bývá narušen tehdy, jsou-li narušeny pokojné vztahy existující na veřejných místech a jejichž zachování je v zájmu bezporuchového chodu společnosti. Narušení veřejného pořádku může mít spoustu rozličných forem, kdy nejčastější je právě protiprávní činnost na veřejném místě. Běžně se tak setkáváme s trestnou činností, narušení občanského soužití, útok vedený na majetek, život a zdraví nebo proti lidské důstojnosti (Veřejný pořádek, 2013).

2.9. Extremismus

Je až nebývale častým pojmem v současné společnosti. Označuje se takto nenormální, neslušná nebo nebezpečná činnost, která se v současné společnosti nedá tolerovat, zejména když je spojena s ideovými protivníky. Ve většině případů takto nazýváme velmi odpudivé a nápadně nebezpečné činy. Na vymezení definice tohoto

pojmu panuje v odborných kruzích velmi protichůdné názory, a to většinou pro nejednoznačnost významu. Profesor W. Stankiewicz (in Chmelík, 2001) uvádí, že extremismus je pouze označující slovo, nikoli však pojmem neboť nemá svoji historii a jeho prostřednictvím není možno poznat podstatu jevu. Podle Zdeňka Rozbořila (in Chmelík, 2001) by bylo mnohem případnější užití termínů xenofobie, rasismus, antisemitismus jako pojmy, které vycházejí z politické antropologie nebo sociologie, a které jsou výsledkem historického bádání či pojmů, které mají již oporu v našem právu.

Extremismus je přímo závislý na uspořádání naší společnosti a na stavu, v jakém se společnost nachází. Pokud se společnost dostane do stavu, kdy narůstají vnitřní rozpory, je naprostá většina jakýchkoliv extrémních aktivit bezprostřední reakcí na ně. Mnozí odborníci se shodují na tom, že extremismus je produktem či jevem demokratické společnosti, protože demokracie nemá dostatek účinných ochranných mechanismů, aby se ubránila všemu, co ji škodí. Pokud by takové mechanismy měla, nebyla by to již demokracie, ale naopak diktatura. Proto se každá demokratická společnost potýká s extremismem. Po celém světě můžeme nalézt spoustu extremistických hnutí či skupin a Českou republiku nevyjímaje.

Mnohdy je velmi složité určit hranici kdo je a kdo není extremistou, neboť hranice mezi extremismem a normalitou je široká a nejasně formulovaná. Pokud je za extremistu označen člověk, který podle svého názoru vykonává nějakou velmi záslužnou činnost, vyvolává to v něm pohoršení a také se jej dotýká, že je staven do úrovně svých nepřátel.

Takové postoje, často přejímané i sympatizující veřejností, vycházejí z rozdílných hodnocení jednotlivých extremistických aktivit, které lze v zásadě rozdělit do tří skupin. První skupina usiluje o realizaci vysokých ušlechtilých a humanitárních cílů způsobem, který částečně v menší či větší míře narušuje zákon. Ukázkovým příkladem jsou různé ekologické skupiny. Druhá skupina se snaží prosadit své představy o fungování společnosti, které odporují obecným normám legálním způsobem, třeba tím že jako politické uskupení vyhrají volby. Poslední třetí skupina se snaží o prosazení svých názorů protizákonnými a nelidskými způsoby (např. teroristé). Většina občanů uznává tuto třetí skupinu jako extremisty (Chmelík, 2001).

3. FOTBALOVÉ CHULIGÁNSTVÍ

V období od šedesátých roků dvacátého století se v souvislosti s fotbalem začaly množit různé excesy a výstřelky, při kterých se místo herní podívané dostávaly do popředí zájmu spíše negativní jevy, kterých se dopouštěli někteří z návštěvníků fotbalových utkání, jako byly například výtržnosti, rvačky nebo verbální či brachiální konflikty, které vyústily v agresi mezi návštěvníky stadionu a rozhodčím, násilníky a hráči popřípadě jinými násilnickými skupinami vzájemně, a to jak na stadionech, tak i mimo ně. Taktéž stoupl počet případů, kdy samotní diváci přišli v důsledku vzájemných potyček a útoků v hledištích stadionu o život. S postupem času se se v souvislosti s fotbalovými utkáními zintenzivnily i různé projevy xenofobie, rasismu, antisemitismu, a také národního šovinismu. Celkové dění kolem fotbalu se určitým způsobem prolno s politickým extremismem. Z velké části byla výše uvedená jednání realizována organizovanými skupinami, které mají do značné části vypracovanou vnitřní hierarchii (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

3.1. Vymezení fotbalového chuligánství

Samotné slovo chuligán vzniklo 19. století na britských ostrovech, pravděpodobně dle neadaptivní irské emigrantské rodiny jménem Hooligan, která žila v jihovýchodní části Londýna. Pojem chuligánství se začalo používat v souvislosti s označením různého kriminálního či výtržnického chování. Důležité je však odlišení fotbalových chuligánů od dalších lidí, kteří jen sledují fotbalová utkání (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

3.1.1. Tři základní skupiny fotbalových fanoušků

Fotbalový divák - toho je možné charakterizovat jako pasivního pozorovatele fotbalového utkání, pohlíží na hru neutrálně, není ovlivněn žádnou rivalitou mezi kluby. Většinou nesleduje pouze samotná fotbalová utkání a v jeho hledáčku jsou i jiné sportovní aktivity a hry. Není nikterak spojen s konkrétním klubem, nenosí žádné symboly klubu, jeho potěšení spočívá v diváckém zážitku z dobré hry. Jeho úhel pohledu na fotbalové utkání je totožný jako po shlédnutí divadelního představení,

protože i po jeho shlédnutí odchází divák spokojen a zůstává v něm získaný prožitek (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

Fotbalový fanoušek – je k fotbalu spjat oblíbeným fotbalovým klubem či konkrétním hráčem. Je vázán očekáváním, neboť se ztotožňuje s klubem a prožívá tak jeho úspěchy i neúspěchy. Takový fotbalový fanoušek navenek prezentuje svoji příslušnost ke konkrétnímu klubu svým oblečením, nošením klubových dresů, vlajek, transparentů nebo jen šál. Fotbal je pro takového fanouška jediným oblíbeným sportem a sledování utkání je doslova prioritou (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

Fotbalový chuligáni – ti se v převážné většině sdružují ve skupinách mladých lidí, kteří jsou militantně orientováni. Jejich primárním cílem je vyvolat konflikt, násilí a nepokoje s obdobnými skupinami soupeřova týmu. Takovéto skupiny nebo gangy mají své vlastní názvy a symboly a jsou dobře organizovány. Chuligánské skupiny se na rozdíl od klasických fanoušků často ani neidentifikují klubovými znaky určitého fotbalového klubu, identifikují se pouze se svojí skupinou. Svoji totožnost či příslušnost prezentují značkovým oblečením s nápisy typu ACAB, tetováním nebo jinými motivy prezentující násilí. Často si takové skupiny vedou i své vlastní webové stránky, na kterých se prezentují fotografiemi z různých rvaček a chlubí se svými úspěchy. Pro „vyhecování“ používají různé rituály, které mají svoji úlohu i před samotnými násilnými střety nebo také po ukořistění symbolů jiného klubu či znepráteleného gangu (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

3.2. Typologie fotbalového chuligánství

Fotbalové chuligánství je možno rozčlenit dle různých kritérií prezentuje se způsoby chuligánského jednání, terčů chuligánských útoků nebo sociálních rolí chuligánů či politizace gangů. Nejčastější formou takového chuligánského jednání je vniknutí na hrací plochu, přerušování utkání v souvislosti s vhozením předmětu na hrací plochu, výtržnosti a potyčky s pořadatelskou službou nebo policisty. Také vandalismus, poškozování cizího majetku, zařízení stadionu, a v neposlední řadě verbální či brachiální násilí vůči jiným chuligánům, fanouškům a divákům soupeřova týmu. Terčů útoků může být rovněž hráč vlastního nebo soupeřova týmu, ale také i vrcholný management fotbalového klubu.

Fotbalové chuligánství, ke kterému dochází mimo fotbalové stadiony, je velmi obtížné kvalifikovat, protože může mít podobu jakéhokoliv vandalství, výtržnictví či násilného porušení právních nebo jiných společenských norem s nějakou vazbou na fotbal. Fotbaloví chuligáni ve své výzbroji často používají železné boxery, nože, baseballové pálky či střelné zbraně.

Fotbaloví chuligáni se neváhají snížit i k rasistickým projevům a hlásání rasistických názorů na fotbalové hráče odlišné barvy pleti. Projevují se nadávkami, bučením, vydáváním zvuků a napodobováním opice (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

3.2.1. Sociální role v sektorech

- 1) Chant leader či tzv. Caller je iniciátorem popěveků, chorálů nebo pokřiků. Často za pomoci megafonu burcuje fanoušky, sám vymýšlí pokřiky a texty chorálů.
- 2) Aggro leader, tzv. Útočník je osobou, která stojí v první řadě při útoku na nepřátelenou skupinu.
- 3) Nutter, tzv. Šašek který baví své okolí ostatní ho vnímají jako blázna což dokresluje svým jednáním, kdy například vyšplhá na bezpečnostní síť a v této je schopen vydržet i několik desítek minut.
- 4) Holligan, chuligán
- 5) Organizátor
- 6) Fighter, rváč nebo bojovník, je aktivní při podněcování ostatních fanoušků ke střetu s jinou skupinou a převážně jako první vede útok.
- 7) Drinker, je to typický opilec, jeho dovedností je umění vypít nebývalé množství piva nebo jiného alkoholu (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

3.3. Příčiny fotbalového chuligánství

Výzkum fotbalového chuligánství probíhá ve dvou rovinách, které se mohou překrývat. První úroveň nazýváme psychologickou a je označována za mikroúroveň. Druhá z úrovní je sociologická a sociálně psychologická a označována jako makroúroveň. Z hlediska psychologického přístupu je pak fotbalové chuligánství

vysvětleno agresivními sklony dané osobnosti a jeho temperamentem. Sociologické a sociálně psychologické přístupy si všímají převážně kultury, sociální kultury a sociální prostředí, ve kterém se chuligánství spojené s fotbalem vyskytuje.

V dnešní době můžeme říci, že neexistuje žádný přímý vztah mezi chuligánstvím, ke kterému dochází na stadionech a sociálním prostředí, ve kterém chuligán vyrůstá. Fotbalové chuligánství je bráno jako vlastní specifická subkultura, která je definována prostředím, ve kterém je tolerováno a také provozováno něco, co je majoritou považováno za deviantní dle platných zákonů a společenských norem. Je evidentní, že motivací k takové subkultuře je skutečnost, že v takovém prostředí lze dosáhnout kýženého statusu a najít si svoji roli v dané skupině (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

4. HOOLIGANS V ČESKÉ REPUBLICE

Problematika fotbalového chuligánství zasáhla i do České republiky, kde je však nsnadné kategorizovat jeho atributy do obecných kategorií nebo typů s ohledem na rostoucí dynamické procesy. Jednotlivé skupiny či gangy neustále vytváří pravidla či mechanismy svého fungování. U nás v České republice nebyly tyto chuligánské skupiny podrobeny nějakému většímu zkoumání, neboť je velmi obtížné do takovýchto uzavřených skupin proniknout. Proto je takové zkoumání v počátcích.

Z určitostí můžeme stanovit dvě vývojové skupiny. Ta první se nazývá Pre-chuligánská etapa. Počátek této etapy můžeme najít někdy na přelomu 19-tého a 20-tého století. V této době se jednalo spíše o nahodilé incidenty, kterých se převážně dopouštěli osamocení jedinci nebo chaoticky organizované skupiny bez stálého vedení. Druhá etapa vývoje je zaznamenána od roku 2001. Tato etapa je již charakteristická nástupem organizovanosti, kdy činnost jednotlivých chuligánských skupin je velmi dobře organizována. Sami členové chápou sebe sama jako něco výjimečného a řadí se do specifické skupiny tzv. chuligánské entity (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

4.1. Pre-chuligánské neorganizované násilí

Již od počátku, kdy se na našem území začal hrát fotbal na určité úrovni, začalo docházet k drobným roztržkám mezi diváky v hledišti. Také bylo možno zaslechnout kritizování sudích, a vulgarismy, které padaly na hlavu hráčů. Takové incidenty však v té době nebyly ničím závažným a neeskalovaly v projevy násilí. Po nástupu komunistické strany k moci se stalo dění na fotbalových stadionech pro určitou skupinu lidí jako primitivní vymezení svého názoru vůči komunistickému režimu (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

Problematika násilí na fotbalových stadionech začala eskalovat na počátku 80-tých let 20-tého století, kdy narůstala emancipace mladých lidí převážně z dělnických rodin. Násilnosti začali narůstat hlavně u fanoušků velkých klubů v Praze, Brně či Olomouci. Jeden z velkých zlomů nastal v červnu 1985, kdy se stala tragédie při fotbalovém utkání v Bruselu, kde se dne 29.05.1985 mělo odehrát fotbalové utkání mezi Juventusem Turín a FC Liverpool. Ještě před samotným fotbalovým utkáním napadli chuligánské gangy příznivců anglického klubu Italy. Při tomto útoku použili různé zbraně a zabíjeli.

Po jejich řádění zůstalo 39 mrtvých příznivců italského klubu a jeden občan Belgie. Přes 4000 lidí bylo zraněno, a to celé proběhlo v přímém přenosu za účasti televizních kamer. Při tomto hromadném střetu použili násilníci vše co měli po ruce, jak nože, tyče, skleněné střeby, ale i kusy betonu. Policie v tu chvíli neměla žádnou šanci zakročit a ze stadionu se stala regulérní válečná zóna.

Fotbalový chuligáni klubu Sparta Praha při návratu z utkání v Banské Bystrici totálně zdemolovali vlakovou soupravu rychlíku Hron a způsobili tak škodu v řádu statisíců, což bylo na tehdejší dobu příliš. V samotném utkání šlo pouze o to, kdo bude mistrem ligy, zdali Sparta Praha nebo Bohemians Praha. Pachatelé tohoto činu byli postaveni před soud a exemplárně potrestáni. Výši trestu ovlivnil i tehdejší státní aparát, který v tomto jednání spatřoval protest proti politice státu. Tato událost byla později natočena pro televizní diváky a filmové podobě byla vysílána pod názvem PROČ.

Zlomový vývoj nastal po pádu komunismu, kdy se uvolnila svoboda a lidem se dostalo zvýšené sebevědomí. U chuligánů se to projevilo nárůstem agresivity a rychleji přijímali nováčky do svých chuligánských skupin. Tyto skupiny se velmi rychle rozrostly a k tomu přispěla i skutečnost, že bezpečnostní složky byly po pádu komunismu v rozkladu a totálně dezorientovány. Policie v té době nebyla schopna potlačit jakékoliv chuligánské projevy a na fotbalové stadiony začali docházet příslušníci extremistických skupin jako byli skinheads. Ti se začali velmi dobře organizovat a započali cestovat i na zápasy konající se venku. Střety se začali rovněž přesouvat mimo stadion do ulic měst.

Organizovanost fanoušků umocňuje i skutečnost, že se na veřejnosti objevily první fanouškovsko-chuligánské listy pod názvem Ostravský Bazal, které začaly vycházet v roce 1991. Tento plátek vydávali fanoušci Baníku Ostrava a vychází ještě dnes. Příznivci našeho nejbohatšího fotbalového klubu AC Sparta Praha začali taktéž vydávat svůj časopis a to pod názvem Hooligan (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

4.2. Moderní fotbalové chuligánství organizovaných skupin

Druhá polovina 90-tých let se začala vyznačovat tím, že při klubech začaly vznikat chuligánské skupiny se stabilními názvy a stálým členstvem. Tyto skupiny se navenek distancovaly a vymezily z klasické fanouškovské scény do skupiny chuligánské

a po vzoru ze zahraničí se začaly pravidelně účastnit fotbalových bitek jak doma, tak i při venkovních zápasech. Z určitostí můžeme říci, že v současné době má každý větší fotbalový klub skupinu příznivců, kterou můžeme zařadit do skupiny chuligánů. Členy takových to gangů jsou převážně lidi ze střední třídy, kteří chuligánství vnímají jako jistý zážitek či adrenalinovou zábavu nebo únik od reality. Chuligánské gangy začaly vydávat tzv. Fanziny, ve kterých sdělují okolní dění na chuligánské scéně a pečlivě dokumentují své výjezdy a střety, a to i se zahraničními skupinami. Jsou zakládány internetové stránky, kdy jedna z největších a nejznámějších je Hooligans.cz (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

4.3. Chuligánské gangy v České republice

V České republice se považuje nejvyšší fotbalovou ligu 1. Gambrinus liga. V této skupině soutěží zpravidla 16 fotbalových týmů, na které se navazují skupiny ultras či chooligans . Za zmínku stojí i skutečnost, že toto není výsadou jen první fotbalové ligy, ale můžeme se s těmito skupinami setkat i v druhé lize či ještě nižších soutěžích. Ovšem ne všechny kluby v první fotbalové lize mají takovouto fanouškovskou základnu.

Skupiny, které navazují na fotbalové kluby svoji činnost, prezentují na internetových stránkách. V takovýchto článcích prezentují fotografie, videa, záznamy chorálů, průběh utkání či problematiku fungování klubu. Na svých stránkách se tak i často chlubí střety s fanoušky jiného klubu, policisty nebo pořadatelskou službou. Některé fotbalové kluby přímo finančně podporují takové skupiny fans, protože kulisa vytvoření fanoušky neodmyslitelně žene hráče dopředu. Za zmínku také stojí skutečnost, že naše fans skupiny mají často společnou družbu s nějakým jiným zahraničním klubem. Často to bývají kluby ze Slovenska nebo Polska. Taková spolupráce je opravdu dlouhodobá. (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

Za zmínku stojí prezentovat několik fotbalových klubů se stálou fanouškovskou základnou.

- AC Sparta Praha

Domáci kotel – na běžné zápasy chodí z tvrdého jádra pravidelně cca 500 fans. Na zápasy typu derby se takovýchto fanoušků sejde až 800. V takovémto počtu už domácí kotel vyniká značnou organizovaností co se týče chorálů a různých sestav choreografií.

Venkovní utkání – fandové tohoto klubu nechybí na žádném venkovním utkání. Závisí to však na atraktivitě soupeře. U méně atraktivních soupeřů se na takový výjezd dostavuje cca 100 fanoušků. Na zápasy atraktivní až 2000. AC Sparta Praha je také častým účastníkem evropských pohárových soutěží a na takovéto venkovní utkání dorazí až 1000 fanoušků.

Družba – tento klub nemá družbu ze žádným klubem. V minulosti měl dobré vztahy s Košicemi nebo Nitrou. Ovšem nejvíce vyhrocené vztahy má Sparta s tradičním soupeřem v derby Slávií Praha, nebo Baníkem Ostrava, Bohemkou či Brnem. Co se týče zahraničních klubů, nevraživost panuje u Spartaku Moskva, Dynamo Zábřeh a Slovanu Bratislava.

Gangy – všechny tyto skupiny společně vystupují pod názvem Hooligans Sparta. Jsou však jednotlivé menší skupinky jako třeba Lasičky, Red Pirates Sparta, Brigade Drábek, Frakce Rudý Úder, Rafani, Prague boys, City Boys, Falanga. Vydávají časopisy pod názvem Ultra, Pirát, Bezmozek a Times (Zapletal, 2011).

- Slávie Praha

Domáci kotel – u domácího utkání jsou běžné počty aktivních fanoušků v počtu 3000 až 4000. Kotel je perfektně organizovaný jak vlajkonoši, tak i chant leader, který za pomoci megafonu burcuje fanoušky, sám vymýšlí pokřiky a texty chorálů.

Venkovní utkání – na utkání, která se konají na Moravě, dojíždí zhruba 200 až 400 fanoušků. U zápasů v Čechách je to podstatně více, a to od 500 do 2000 fans. Doprava je většinou organizována vlakem, menší skupinky do 50 osob jsou schopny dopravit se autobusem.

Družba – Slávie má jedinou družbu, a to s Polským Górnikem Walbrzych. Tato družba od počátku, to jest od roku 1999, je tradiční chuligánskou družbou.

Gangy – nejznámější se skupina, která se nazývá Slávia Youngster, Red white, Tlupa Toma Sojera, Ultras Slávia, Brigade 97 a Gang of Slavia Ultras. Vydávají časopis Výtržník, Fanatik a Time for You (Zapletal, 2011).

- FC Baník Ostrava

Domácí kotel – v současné době, kdy se tento klub nenachází zrovna na svém vrcholu, se na domácí utkání dostavuje kolem 1200 aktivních fans. Scénu tvoří převážně mladí chuligáni, kteří o sobě dávají vědět po celou dobu.

Venkovní zápasy – je to podobné jako u Sparty Praha, kdy je to otázkou atraktivity. Jsou utkání, kdy fandové Baníku vykoupi celou tribunu v Olomouci v počtu 3000 osob, ale do Čech jezdí v počtu od 200 do 1000. Roli zde hraje i počet vstupenek pro fanoušky, kdy není možné navýšit počty, neboť ostraha by takovou situaci určitě nezvládla.

Družba – v minulosti to byla družba s klubem Spartak Trnava, ale tato byla ukončena v roce 2006. Snad jedinou družbu v současné době má klub s Polskými GKS Katowice a tato družba trvá od roku 1996. Podpora fanoušků z Katovic je opravdu na velké úrovni. Fanoušci Polských Katovic jsou pravidelně vidět na zápasech ve svých dresech a často se účastní i fyzických střetů.

Gangy – Apple Commando, Barabi, Ultramaniacs, Ultras Orlová, Boys, Silesian Hunters. Na tyto se vážou časopisy Chachar, Boys a Bazal (Zapletal, 2011).

- FC Brno

Domácí kotel – v rozmezí 200 až 1000 fans, kteří burcují hráče za zpěvu chorálů. Hooligans se účastní převážně venkovních zápasů.

Venkovní utkání – na venkovní utkání jezdí jen velmi málo fanoušků, zpravidla od 50 do 100. Velkou míru na tomto má postavení Brna v tabulce a vzdálenost dojezdu. Zápasy v Čechách jsou navštěvovány opravdu v ostudném počtu. Naopak zápasy na Moravě jsou atraktivnější a fanoušci jsou schopni dojet v počtu 200 až 500.

Družba – Výborné vztahy s klubem Slovan Bratislava

Gangy – Johnny Kentus Gang, Torcida, Kohoutky gang, Division s, orthodox, Ultras Brno Cheeky boys (Zapletal, 2011).

- SK Sigma Olomouc

Domácí kotel – v současné době tvoří olomoucký kotel cca 400 skalních fans, kteří se starají o veškerou organizaci supportu a také choreografii. V minulosti byli fanoušci kritizováni za svoji pasivitu.

Venkovní utkání – toto je jedna velká tragédie, na venkovní utkání se dostaví maximálně 50 fans, ale většinou se jedná pouze o pár jednotlivců.

Družba – na úrovni hooligans není žádná družba s jiným klubem.

Gangy – nyní jsou známy pouze dvě skupiny, které jsou uznávány jako hooligans a to n. s. Comando 88 a Hooligans Hovada Zubr. Druhá zmíněná je dříve založená a tvrdé jádro má cca 40 členů. U první zmíněné skupiny je to cca 25 členů, kteří se aktivně účastní zápasů. Také skupiny Nové sady, Fanatik fans a Šternberk. Za zmínění stojí ještě Ultra skupina Second Wava. To jsou spíše starší fans co byli dříve ve skupině Hooligans Hovada Zubr. V současné době se na scénu dostávají neorganizované skupinky mladých fans ve věku 16 až 20 roků, kteří teprve čekají na své začlenění (Zapletal, 2011).

- Slovan Liberec

Domácí kotel – na domácí zápasy se dostavuje pravidelně 200 až 500 fanoušků .

Venkovní utkání – na venkovní zápasy jezdí zpravidla skupinka 50 fans, kteří zaplní jeden autobus. Početnější bývají zápasy v Praze, a to u atraktivního soupeře.

Družba – pro malý počet radikálních fans je družba založena pouze na osobních kontaktech jednotlivců.

Gangy – Death Boys Slovan (do 50 osob), Supras Core (max 10 osob) (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

- FK Jablonec

Domácí kotel – na domácí zápasy se dostavuje od 50 až 100 skalních fans. Tvrdší jádro je tvořeno 15 hooligans.

Venkovní utkání – maximálně několik jednotlivců, ale spíše zcela bez účasti.

Družba – Baník Most, Slovan Liberec a Polskou Jelení Gorou.

Gangy – žádné známé (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

- FK Teplice

Domácí kotel – na domácí zápasy dochází od 100 do 400 skalních fans. Počty jsou však silně ovlivněny skutečností jak se klubu daří v lize.

Venkovní utkání – radikální skupiny se výjezdů zpravidla neúčastní. Pokud se utkání hraje v Čechách, tak se dostavuje maximálně 100 fans, na Moravu dojíždí jen individuální jedinci, a to v maximálním počtu do 10 osob.

Družba – Žádná oficiální nebyla zjištěna.

Gangy – Žádné, pouze skupinky jednotlivců bez názvů (Zapletal, 2011).

- Slezský FC Opava

Domácí kotel – i přes nestálé působení v nejvyšší fotbalové lize má tento klub silnou podporu fanoušků. Na domácí zápasy dochází pravidelně 200 až 40 fans, i zde to však ovlivněno atraktivitou soupeře

Venkovní utkání – na bližší utkání vyjíždí zpravidla skupinka do 100 osob, jiné vzdálenější maximálně do 10 osob.

Družba – dlouholetá spolupráce panuje s Polským Slaskem Wroclaw, ale také s Motorem Lublin či MZKS Chrobry Glogow.

Gangy – Bulldog Coops, North Warriours, Divizion Nord. Na tyto skupiny se nabalují i místní skinheads (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

4.4. Protichuligánská politika v České republice

Fotbalové chuligánství se začalo projevovat jako specifická forma kriminality v České republice za poslední období, a tímto se začala ubírat i vnitřní politika bezpečnosti státu. Postupy boje proti této kriminalitě jsou spojeny s činností policejních a bezpečnostních složek státu. Česká republika je členem různých mezinárodních organizací a jako taková má ve své povinnosti potlačení. K tomuto ji zavazuje také Evropská Úmluva k diváckému násilí, která vznikla v roce 1985 po tragédii v Bruselu, a kterou Česká republika přijala v roce 1995 na základě usnesení vlády. V České republice funguje jako vládní orgán Koordinační komise k problematice diváckého násilí a nevhodného chování při sportovních utkáních. Tato komise byla zřízena při Ministerstvu vnitra v roce 1996 nařízením vlády České republiky ze dne 11. Ledna 1995, kterým Česká republika přistoupila v Evropské komisi k problematice diváckého násilí a nevhodného chování při sportovních utkáních. Jedním z hlavních úkolů je každoroční zpracování tzv. Národní zprávy, která se předkládá na jednání Stálého výboru Evropské úmluvy (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

Aktivita komise jsou zaměřeny na zlepšení spolupráce Policie České republiky a sportovních klubů při přípravě a realizaci bezpečnostních opatření při sportovních utkáních a na informování Policie České republiky i svazů o současných evropských trendech zvyšování bezpečnosti na stadionech a prevence diváckého násilí, např. při zlepšení zabezpečení bariér a oplocení mezi fanoušky, instalací kvalitních kamerových systémů, kontrole prodaných lístků, vyloučení nebo zakázání vstupu na stadiony výtržníkům a osobám pod vlivem alkoholu, či řádná kontrola při vstupu na pyrotechniku a nebezpečné předměty, což jsou některé body zakotvené v Evropské Úmluvě o diváckém násilí. Ministerstvo vnitra je dále stálým představitelem České republiky ve Stálém výboru Evropské úmluvy k problematice diváckého násilí a nevhodného chování při sportovních utkáních, který je zřízen při Radě Evropy. Důraznější postupy proti fotbalovému chuligánství ze strany státních institucí a bezpečnostních složek České republiky jsou patrné zejména po významných a mediálně preferovaných utkáních a akcích českých fotbalových chuligánů.

Za konkrétní bezpečnostní opatření při fotbalových utkáních vždy odpovídají místě příslušní policejní funkcionáři se kterými spolupracují i další specialisté. Pro klidný průběh utkání je důležitá nejen již zmíněná spolupráce se specialisty Služby kriminální

policie a vyšetřování, ale také spolupráce s organizátory zápasů a představiteli klubů, neboť díky agresi fanoušků se na bezpečnostní opatření vynakládají opravdu nemalé finanční prostředky. Ne zřídka se dokonce stane, že velitel opatření nařídí doprovod fanoušků z nádraží a stadion a zpět proto, aby fanoušky vyprovodil z nádraží pozdrží vlakové spoje tak, aby všichni společně odjeli a zabránil tak rozptýlení fanoušků po městě a následným potyčkám, které se hůře koordinují ze strany policie.

Na stadionech jsou hostující fanoušci striktně oddělení od domácích a někdy jsou dokonce uzavřeni do kovových klecí. Přimo na stadionech působí při bezpečnostních opatřeních různé specializované agentury. Jejich činnost však nepůsobí příliš profesionálně, a to z důvodu výběru některých členů. Za účelu snížení nákladů se převážně v nižších soutěžích najímají nevyškolení pořadatelé, dobrovolníci s klubu nebo přestárlí lidé v důchodovém věku. Z jejich strany je však nemožné provést profesionální výkon a zabránit tak výtržnostem. Není však potřeba propadat do nějaké skepse a zvyšovat dojem o velké nebezpečnosti, neboť v celkovém hodnocení a pohledu je fotbalové chuligánství záležitostí maximálně několika stovek osob. Velkou míru na jejich zviditelňování má mediální šilenství, kdy televizní zpravodajství neustále lační po nějaké senzaci z úmyslem věc viditelně mediálně nafukovat. Přitom bezpečnostní složky v České republice postupují velmi precizně a ve své politice boje proti chuligánům a jejich chování je velmi úspěšný (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

5. LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA VE VZTAHU K SUBJEKTŮM A K POŘÁDÁNÍ FOTBALOVÝCH UTKÁNÍ

S bojem proti diváckému násilí nejvíce vycházíme z právní úpravy zákona č. 200/1990Sb. o přestupcích, zákona č. 273/2008Sb. o Policii České republiky, zákona č. 553/1991 Sb. o Obecní policii, zákon číslo 128/2000Sb. o obcích, či zákon č. 40/2009Sb. - trestní zákoník. Vzhledem k četnosti a intenzitě divácké násilí roste v souvislosti s touto problematikou počet spáchaných přestupků a přečinů, a proto je potřeba zmínit současnou právní úpravu.

5.1. Fotbalový klub

Pro ČMFS a jednotlivé kluby vyplývá z Evropské úmluvy především povinnosti jako napomáhat těsné spolupráci a výměně informací s policejními složkami, jmenovat pořadatele se svých řad, podporovat dobrou koordinaci při odjezdu fotbalových fanoušků tak, aby se zabránilo potenciálním výtržníkům v odjezdech na zápasy. Dále činit taktická opatření na stadionech a v okolí, která by zabránila násilí, zejména aby konstrukce stadionu zajistila divákům bezpečnost a znemožnila násilí mezi diváky, účinnou kontrolu davu a umožnili působení bezpečnostních a policejních sil. Fotbalový klub dále zajišťuje přísnou kontrolu při prodeji vstupenek a má možnost vyloučit nebo zakázat přístup na zápasy nebo na stadion známým nebo potencionálním výtržníkům a také lidem, kteří jsou pod vlivem alkoholu nebo drog. Zabezpečí kontrolu, která zajistí, aby se na stadion nedostaly předměty, které mohou být použity k násilí, a také nebezpečnou pyrotechniku.

Významnou částí Evropské úmluvy je závazek, aby diváci, kteří se dopustí násilných činů nebo jiného kriminálního jednání, byli identifikováni a následně soudně stíháni v souladu s náležitými postupy V případě, že pořadatelská služby není sama schopna zvládnout bezpečnostní situaci, vyrozumí velitele opatření Policie ČR podle příslušného článku Dohody mezi ČMFS a Policií ČR ze dne 17.7.2003. V rámci pořadatelské služby nelze opomenout příslušníky hasičského a záchranného sboru, jejichž činnost upravuje zákon ČNR č. 91/1995 Sb., a NMV č. 21/1996, které upravují činnosti těchto subjektů při zajišťování podobných akcí (Nikl, Volevecký, 2007).

5.2. Policie České republiky

Policie České republiky je ozbrojený bezpečnostní sbor, jehož zákonnou povinností je ochrana bezpečnosti osob a majetku, které mohou být rovněž při pořádání fotbalových a jiných sportovních utkáních. Policie nenahrazuje pořadatelskou službu. Svou přítomností působí preventivně a sleduje celou situaci z povzdálí. Zasahuje až v případě reálného nebezpečí, při narušení veřejného pořádku v době, kdy pořadatelská služba není schopna z různých důvodů sama zajistit pořádek. V prostorách stadionu zasahuje policie za podmínek stanovených zákonem č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. A to v případě, že služební zákrok nesnese odkladu (Nikl, Volevecký, 2007).

5.3. Obecní policie

Dalším významným subjektem, který se podílí na zajištění veřejného pořádku při fotbalových utkáních, jsou strážníci Městské policie. Obecně lze říci, že Městská policie plní obdobné úkoly jako Policie České republiky. Rozdíly jsou v tom, že úkoly jsou omezeny na zajištění tzv. místních záležitostí veřejného pořádku. Strážníci Městské policie plní své úkoly v souladu zákona č. 553/1991Sb. o Obecní policii. Povinnosti a oprávnění je ve vztahu k fotbalovým utkáním totožné jako u Policie České republiky (Nikl, Volevecký, 2007).

5.4. Obec - Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím

Za určitých okolností může dojít na území obce, v níž se hraje fotbalová liga, k tzv. spontánnímu shromáždění fanoušků před takovým utkáním nebo po něm. Na uvedený případ pamatuje zákon o právu shromažďovacím v § 12 odst. 3, kde tento zákon reguluje

i shromáždění, jež nebyla předem oznámena ani nikým svolána. Takové shromáždění může být rozpuštěno za předpokladu, že nastaly okolnosti, které by jinak odůvodnily jeho zákaz podle § 10 odst. 1 (násilí, popírání osobních a politických práv apod.). Rozpustit takové shromáždění může zástupce úřadu obce (§ 12 odst. 1) a za určitých okolností též Policie ČR (Nikl, Volevecký, 2007).

5.5. Trestné činy spojené s diváckým násilím na fotbalových stadionech dle zákona č. 40/2009Sb. - trestního zákoníku:

Hlava druhá (trestné činy proti životu a zdraví)

§ 140 - vražda

§ 145 – těžké ublížení na zdraví

§ 146 – ublížení na zdraví

Hlava čtvrtá (trestné činy proti rodině a dětem)

§ 204 – podání alkoholu dítěti

Hlava pátá (trestné činy proti majetku)

§ 228 – poškození cizí věci

Hlava sedmá (trestné činy obecně nebezpečné)

§ 272 – obecné ohrožení

Hlava desátá (trestné činy proti ve věcech veřejných)

§ 323 – násilí proti orgánu veřejné moci

§ 325 – násilí proti úřední osobě

§ 352 - násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci

§ 356 – podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv

a svobod

§ 358 – výtržnictví

§ 360 – opilství

5.6. Přestupky spojené s diváckým násilím na fotbalových stadionech dle zákona č. 200/1990Sb. o přestupcích:

Přestupku dle ust. § 47 se dopustí ten, kdo:

- a) Neuposlechne výzvy veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci.
- b) Ruší noční klid.

- c) Vzbudí veřejné pohoršení.
- d) Znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení nebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství.
- e) Úmyslně zničí, poškodí, znečistí nebo neoprávněně odstraní, zamění, pozmění, zakryje nebo přemístí turistickou značku nebo jiné orientační označení.
- f) Poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání veřejných tělovýchovných, sportovních nebo kulturních podniků nebo v místech určených k rekreaci nebo turistice.
- g) Jako návštěvník před zahájením organizovaného sportovního utkání, v jeho průběhu nebo při jeho zakončení má obličej zakrytý způsobem stěžujícím nebo znemožňujícím jeho identifikaci.
- h) Poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení.

Přestupku dle ust. § 49 se dopustí ten, kdo:

- a) jinému ublíží na cti, že ho urazí nebo vydá v posměch
- b) jinému úmyslně ublíží na zdraví
- c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním.

PRAKTICKÁ ČÁST

6. CÍL PRÁCE

Za cíl práce jsem si stanovil analyzovat bezpečnostní situaci ve vztahu k fotbalovým utkáním v rámci České republiky v letech 2011 až 2013.

Dílčím cílem je zjištění, kde je bezpečnostní situace nejhorší, kde je pácháno nejvíce trestné nebo přestupkové činnosti, a zda tato násilná činnost v těchto letech má stoupající nebo klesající úroveň. Také se zaměříme na to, co bylo nejčastější příčinou protiprávního jednání.

7. VÝZKUMNÁ METODA

Výzkumnou metodou, kterou jsem zvolil, je analýza dokumentů. Tato metoda se využívá ke zkoumání písemného nebo vizuálního materiálu (Maňák, Švec Š., Švec V., 2005). Analýza dokumentů patří mezi standardní metody jak v kvalitativním, tak i v kvantitativním výzkumu. V nejširším slova smyslu lze za dokument považovat všechny stopy lidské existence. Analýze z různých hledisek lze podrobit vše napsané, nebo zaznamenané (např. novinové články, knihy, plakáty, deníky, záznamy projevů, atd.). Za dokumenty se považují data, která byla pořízena někým jiným, než výzkumníkem a za jiným účelem než je aktuální výzkum. Výzkumník tedy vyhledává to, co je již k dispozici (Hendl, 2005).

7.1. Metoda zpracování

Pro zpracování jsme zvolili metodu prostého výčtu, která je také známá jako vyhodnocovací metoda. Touto metodou lze vyjádřit, jak často se vyskytl nějaký jev nebo nějakou jeho vlastnost. Tato metoda stojí na hranici mezi kvalitativním a kvantitativním přístupem, jelikož četnost nějakého jevu nám může ukázat také jeho kvalitu (Miovský, 2006).

7.2. Výsledky analýzy

Zde si uvedeme nejdůležitější poznatky.

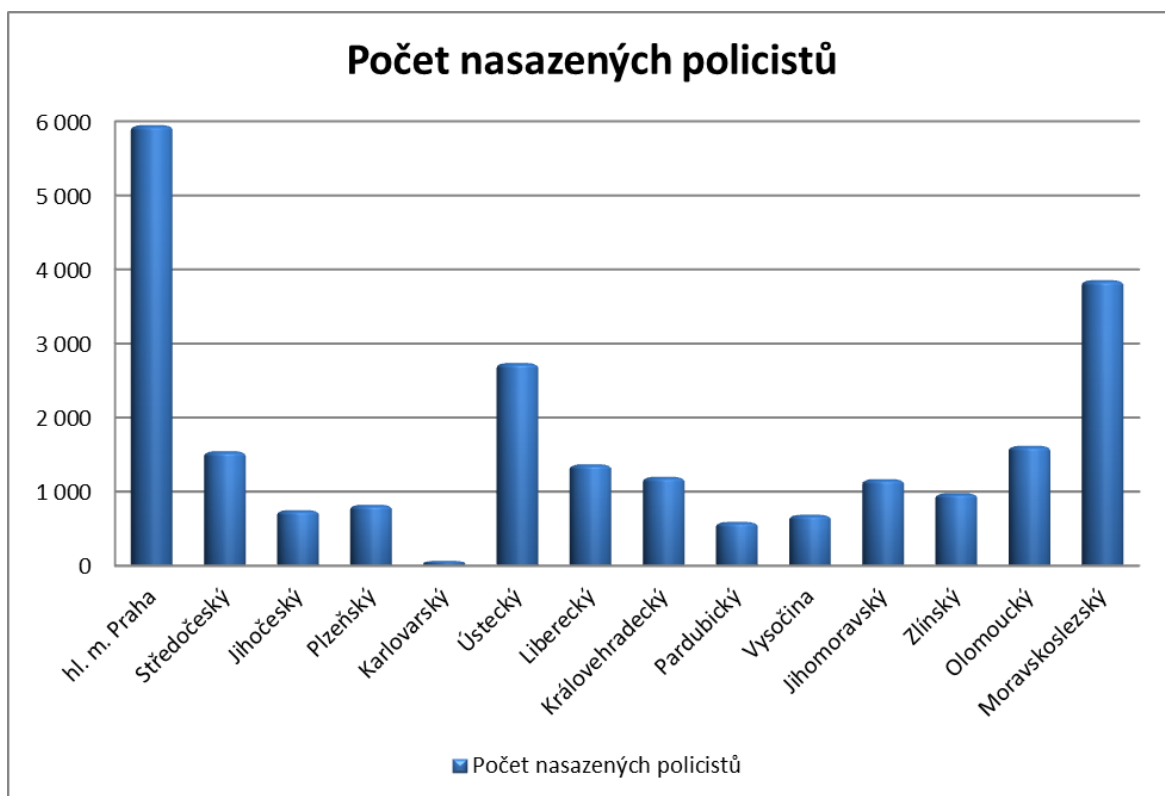
Následující tabulky a grafy jsou z roku 2011.

Kraje	Bezpečnostní opatření	Počet nasazených policistů
hl. m. Praha	311	5 948
Středočeský	17	1 545
Jihočeský	9	750
Plzeňský	8	823

Karlovarský	1	64
Ústecký	46	2 736
Liberecký	30	1 368
Královéhradecký	15	1 199
Pardubický	9	590
Vysočina	11	687
Jihomoravský	42	1 169
Zlínský	15	978
Olomoucký	51	1 618
Moravskoslezský	103	3 855
Celkem v ČR	668	23 330

Tab. 1 – Počet bezpečnostních opatření a nasazených policistů v jednotlivých krajích v roce 2011

V rámci České republiky bylo v roce 2011 v rámci sportovních utkání provedeno ze strany Policie České republiky celkem 668 bezpečnostních opatření. Na základě těchto opatření bylo nasazeno celkem 23.330 policistů.

Graf 1 – Počet nasazených policistů v jednotlivých krajích v roce 2011

Nejvíce nasazených policistů bylo v roce 2011 v Praze a to v celkovém počtu 5.948. Na druhé místo se řadí Moravskoslezský kraj s 3.855 policisty. Nejméně policistů bylo nasazeno v Karlovarském kraji v počtu 64 policistů.

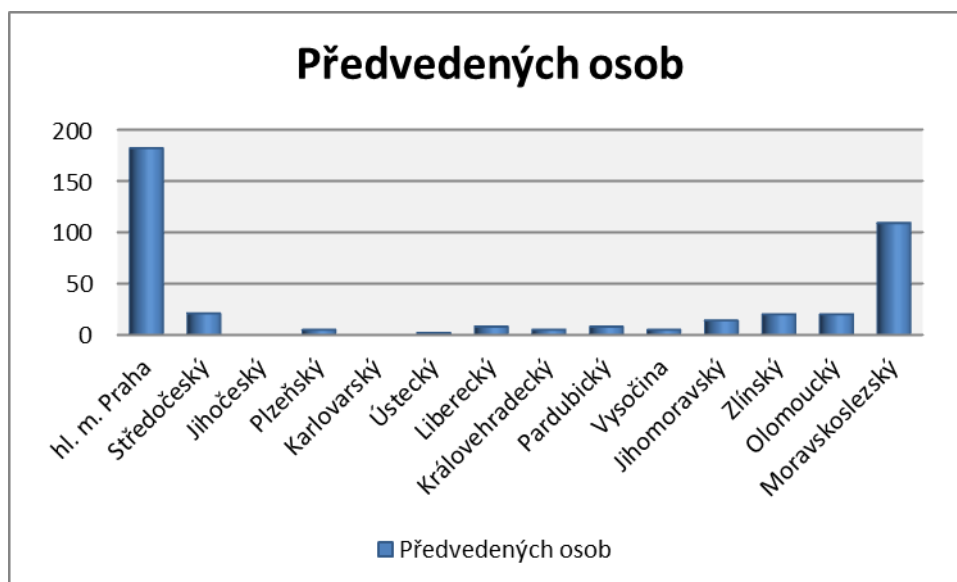
Graf 2 – Počet bezpečnostních opatření v jednotlivých krajích v roce 2011

V rámci rizikových zápasů, které byly vyhodnoceny ze strany Fotbalového svazu a Policejního prezidia v roce 2011 bylo nejvíce bezpečnostních akcí v Praze s počtem 311. Nejmenší počet rizikových opatření bylo konáno v Karlovarském kraji v počtu 15 akcí.

Kraje	Předvedených osob	Osoby, proti kterým bylo zahájeno trestní řízení	Osoby řešeny přestupkovou komisí nebo blokovou pokutou
hl. m. Praha	182	16	164
Středočeský	21	6	12
Jihočeský	0	0	0
Plzeňský	5	0	5
Karlovarský	0	0	0
Ústecký	2	0	2
Liberecký	8	0	8
Královéhradecký	5	1	4
Pardubický	8	0	8
Vysočina	5	0	5
Jihomoravský	14	8	6
Zlínský	20	2	18
Olomoucký	20	8	12
Moravskoslezský	109	13	21
Celkem v ČR	399	319	

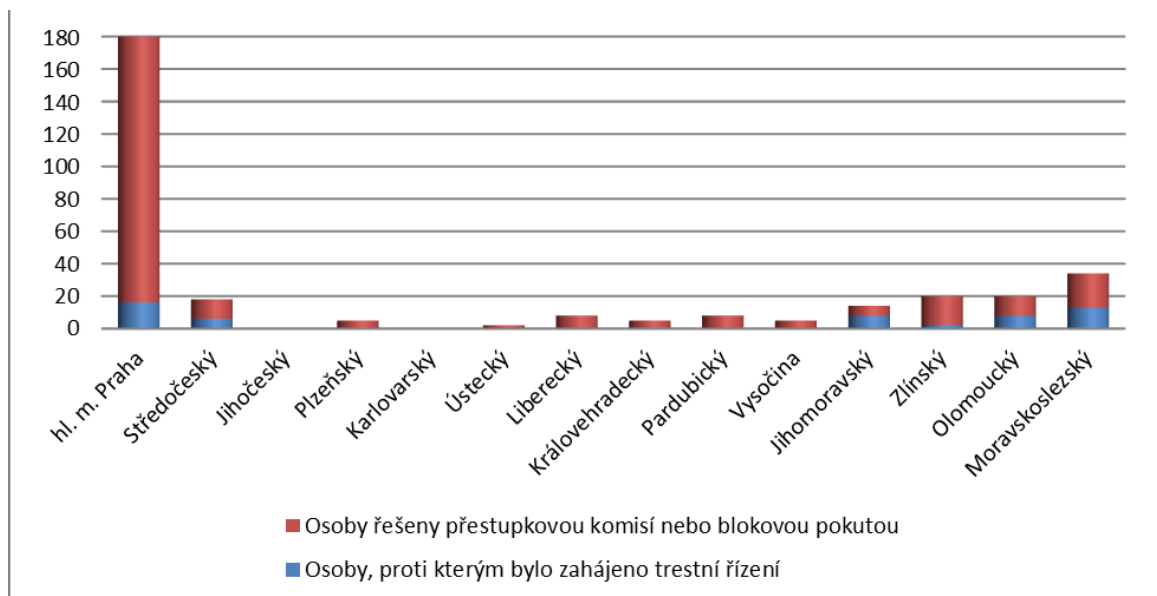
Tab. 2 – Počet předvedených osob, osob v trestním řízení a osob řešených pokutou v jednotlivých krajích v roce 2011

Za rok 2011 bylo v souvislosti v narušení veřejného pořádku a násilností v fotbalových utkáních předvedeno celkem 399 osob kdy proti 319 osobám bylo vedeno trestní či přestupkové řízení. Celkem 94 procent všech předvedených osob bylo pod vlivem alkoholu či lehkých drog.

Graf 3 – Počet předvedených osob v jednotlivých krajích v roce 2011

V roce 2011 bylo již tradičně nejvíce policejním orgánem předvedených osob v Praze, kde počet předvedených čítal 182 osob. Jako druhý byl vyhodnocen Moravskoslezský kraj se 109 předvedenými osobami.

Graf 4 – Počet spáchaných přestupků a trestních řízení v jednotlivých krajích v roce 2011

Z tohoto grafu bylo zjištěno, že v roce 2011 v Praze bylo v souvislosti s násilím páchaném v rámci fotbalových utkání řešeno celkem 164 osob za přestupky a proti celkem 16 osobám bylo vedeno trestní řízení. Na druhém místě v počtu 21 osob za přestupkové jednání a 13 osobami řešenými v trestním řízení byl vyhodnocen Moravskoslezský kraj.

Následující tabulky a grafy jsou z roku 2012.

Kraje	Bezpečnostní opatření	Počet nasazených policistů
hl. m. Praha	254	15 413
Středočeský	20	2 519
Jihočeský	10	812
Plzeňský	42	2 550
Karlovarský	1	104
Ústecký	31	1 589

Liberecký	63	2 649
Královéhradecký	18	1 784
Pardubický	10	269
Vysočina	22	1 756
Jihomoravský	74	2 095
Zlínský	67	1 772
Olomoucký	51	1 618
Moravskoslezský	84	3 885
Celkem v ČR	747	38 815

Tab.3 – Počet bezpečnostních opatření a nasazených policistů v jednotlivých krajích v roce 2012

V rámci České republiky bylo v roce 2012 v rámci sportovních utkání provedeno ze strany Policie České republiky celkem 747 bezpečnostních opatření. Na základě těchto opatření bylo nasazeno celkem 38.815 policistů.

Graf 5 – Počet nasazených policistů v jednotlivých krajích v roce 2012

Nejvíce nasazených policistů bylo v roce 2012 v Praze a to v celkovém počtu 15.413. Na druhé místo se řadí již tradičně Moravskoslezský kraj s 3.855 policisty. Nejméně policistů bylo nasazeno v Karlovarském kraji v počtu 104 policistů.

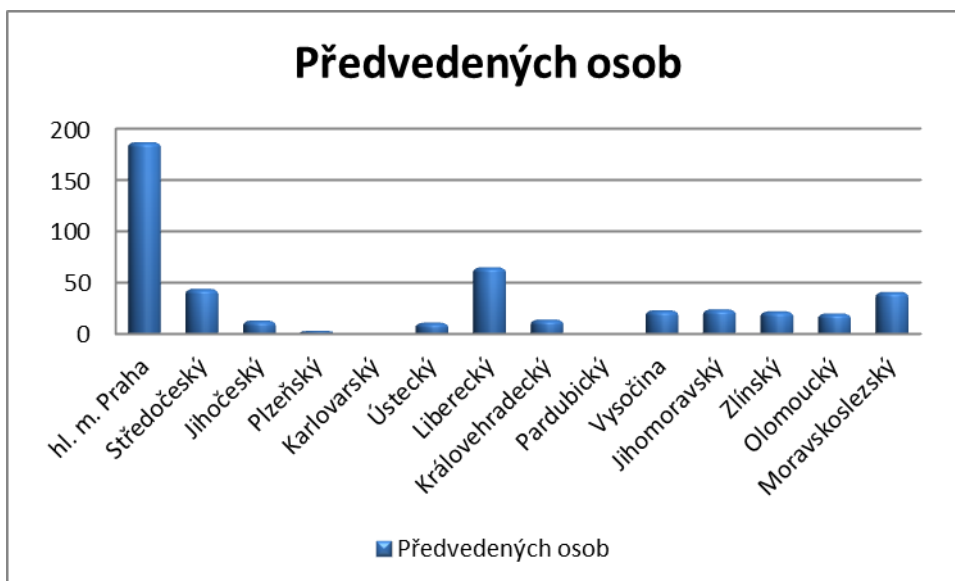
Graf 6 – Počet bezpečnostních opatření v jednotlivých krajích v roce 2012

V rámci rizikových zápasů, které byly vyhodnoceny ze strany Fotbalového svazu a Policejního prezidia v roce 2012 bylo nejvíce bezpečnostních akcí v Praze s počtem 254, což je však oproti roku 2001 pokles o 57 akcí. Nejmenší počet rizikových opatření bylo opět konáno v Karlovarském kraji v počtu 5 akcí.

Kraje	Předvedených osob	Osoby, proti kterým bylo zahájeno trestní řízení	Osoby řešeny přestupkovou komisí nebo blokovou pokutou
hl. m. Praha	187	46	126
Středočeský	44	8	36
Jihočeský	13	0	13
Plzeňský	3	0	3
Karlovarský	0	0	0
Ústecký	11	8	3
Liberecký	65	10	55
Královéhradecký	14	1	13
Pardubický	0	0	0
Vysočina	23	1	22
Jihomoravský	24	4	20
Zlínský	22	4	16
Olomoucký	20	8	12
Moravskoslezský	41	18	23
Celkem v ČR	467	450	

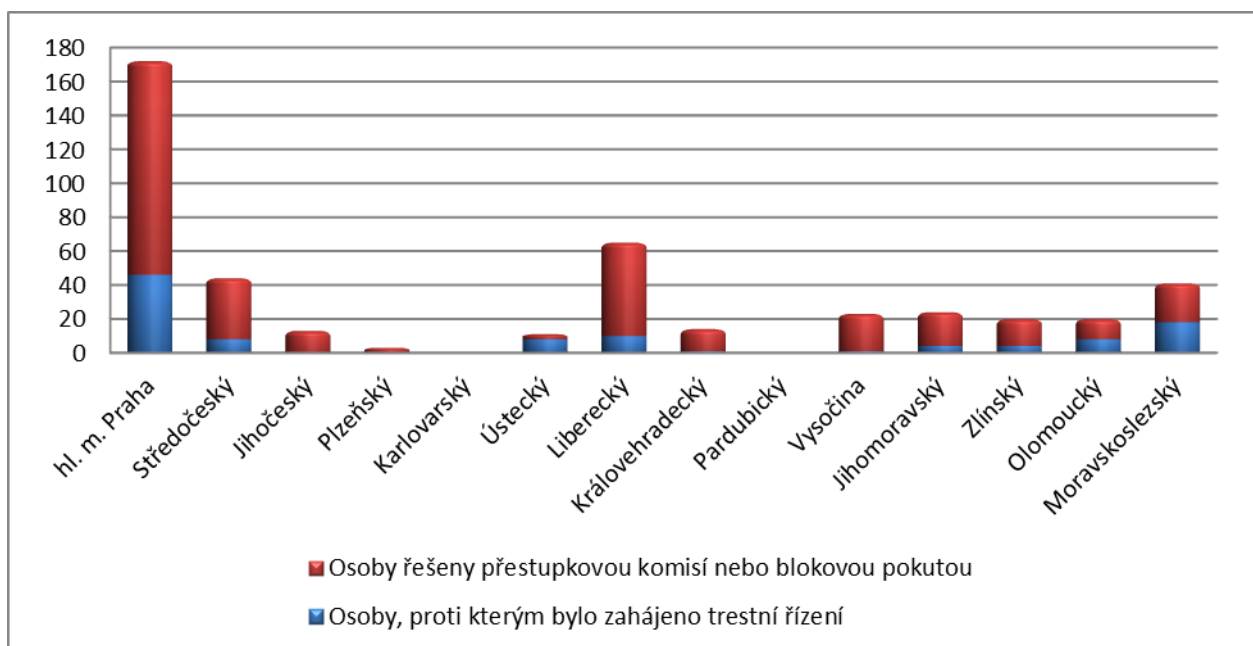
Tab. 4 – Počet předvedených osob, osob v trestním řízení a osob řešených pokutou v jednotlivých krajích v roce 2012

Za rok 2012 bylo v souvislosti v narušení veřejného pořádku a násilností v fotbalových utkáních předvedeno celkem 467 osob kdy proti 450 osobám bylo vedeno trestní či přestupkové řízení. Celkem 95 procent všech předvedených osob bylo pod vlivem alkoholu či lehkých drog.

Graf 7 – Počet předvedených osob v jednotlivých krajích v roce 2012

V roce 2012 bylo téměř ve stejném počtu policejním orgánem předvedených osob v Praze, kde počet předvedených čítal 187 osob. Jako druhý byl vyhodnocen Liberecký kraj se 65 předvedenými osobami.

Graf 8 – Počet spáchaných přestupků a trestních řízení v jednotlivých krajích v roce 2012

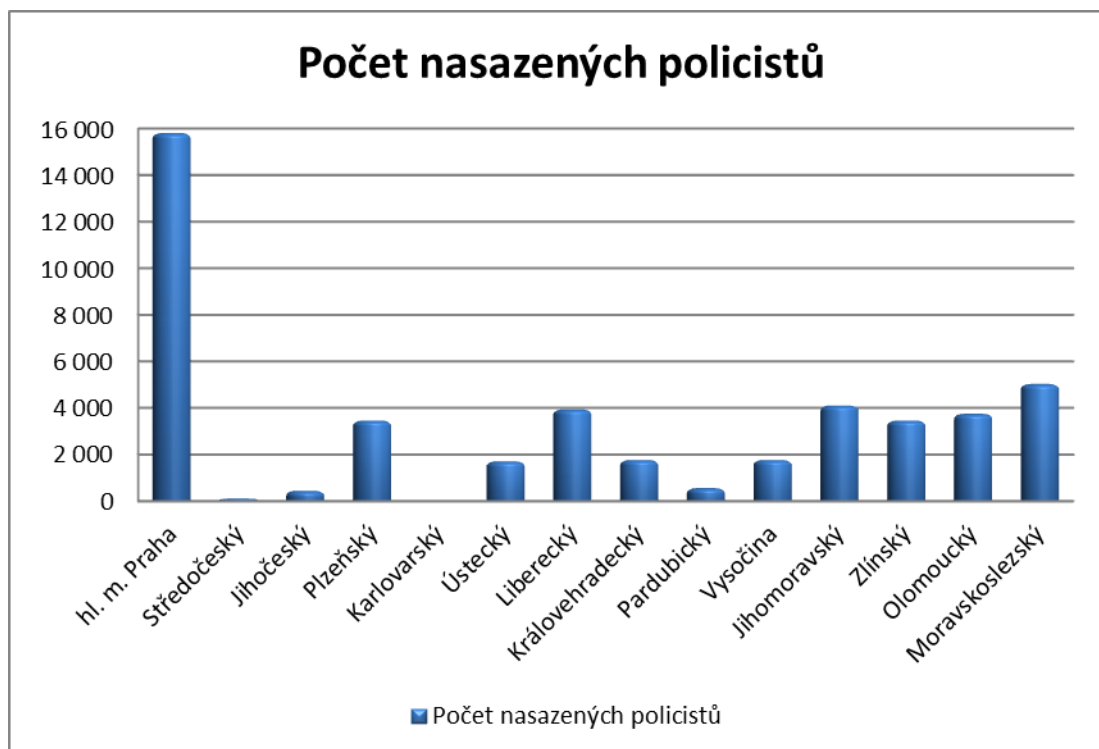
Z tohoto grafu bylo zjištěno, že v roce 2012 v Praze bylo v souvislosti s násilím páchaném v rámci fotbalových utkání řešeno celkem 126 osob za přestupky a proti celkem 46 osobám bylo vedeno trestní řízení, což je dvojnásobně více oproti předchozímu roku. Na druhém místě v počtu 55 osob za přestupkové jednání a 10 osobami řešenými v trestním řízení byl vyhodnocen Liberecký kraj.

Následující tabulky a grafy jsou z roku 2013.

Kraje	Bezpečnostní opatření	Počet nasazených policistů
hl. m. Praha	294	15 810
Středočeský	34	108
Jihočeský	7	445
Plzeňský	27	3 458
Karlovarský	1	47
Ústecký	27	1 711
Liberecký	77	3 941
Královéhradecký	36	1 770
Pardubický	22	561
Vysočina	24	1 770
Jihomoravský	74	4 107
Zlínský	95	3 461
Olomoucký	95	3 752
Moravskoslezský	87	5 031
Celkem v ČR	900	45 972

Tab. 5 – Počet bezpečnostních opatření a nasazených policistů v jednotlivých krajích v roce 2013

V rámci České republiky bylo v roce 2013 v rámci sportovních utkání provedeno ze strany Policie České republiky celkem 900 bezpečnostních opatření. Na základě těchto opatření bylo nasazeno celkem 45.972 policistů.

Graf 9 – Počet nasazených policistů v jednotlivých krajích v roce 2013

Nejvíce nasazených policistů bylo v roce 2013 v Praze a to v celkovém počtu 15.810. Na druhé místo se řadí opět Moravskoslezský kraj s 5.031 policisty. Tentokrát již patrné navýšení v Jihomoravském kraji s počtem 4.107, Libereckým krajem v počtu 3.941 a Olomouckém v počtu 3.752. Nejméně policistů bylo nasazeno v Středočeském kraji v počtu 108 policistů.

Graf 10 – Počet bezpečnostních opatření v jednotlivých krajích v roce 2013

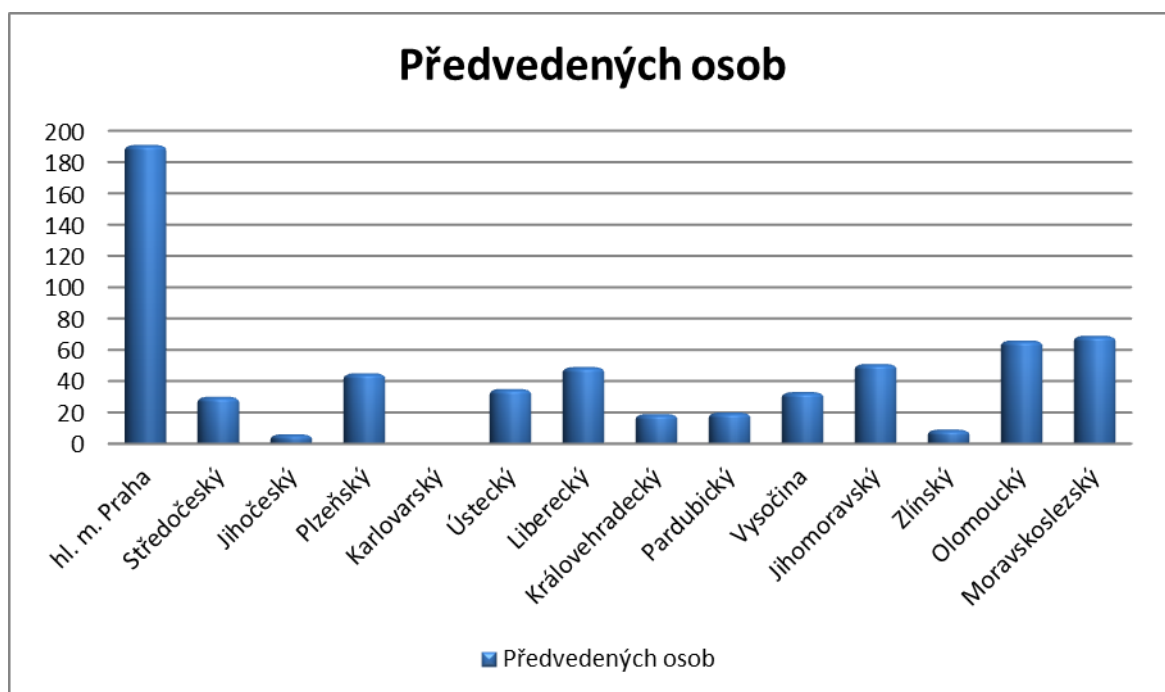
V rámci rizikových zápasů, které byly vyhodnoceny ze strany Fotbalového svazu a Policejního prezidia v roce 2013 bylo nejvíce bezpečnostních akcí v Praze s počtem 294. Nejmenší počet rizikových opatření bylo již tradičně konáno v Karlovarském kraji v počtu 5 akcí.

Kraje	Předvedených osob	Osoby, proti kterým bylo zahájeno trestní řízení	Osoby řešeny přestupkovou komisí nebo blokovou pokutou
hl. m. Praha	191	30	165
Středočeský	30	6	23
Jihočeský	6	2	4
Plzeňský	45	5	38
Karlovarský	0	0	0
Ústecký	35	10	25
Liberecký	49	8	48
Královehradecký	19	4	14
Pardubický	20	0	20

Vysočina	33	6	54
Jihomoravský	51	3	49
Zlínský	9	8	1
Olomoucký	66	19	77
Moravskoslezský	69	16	53
Celkem v ČR	623	688	

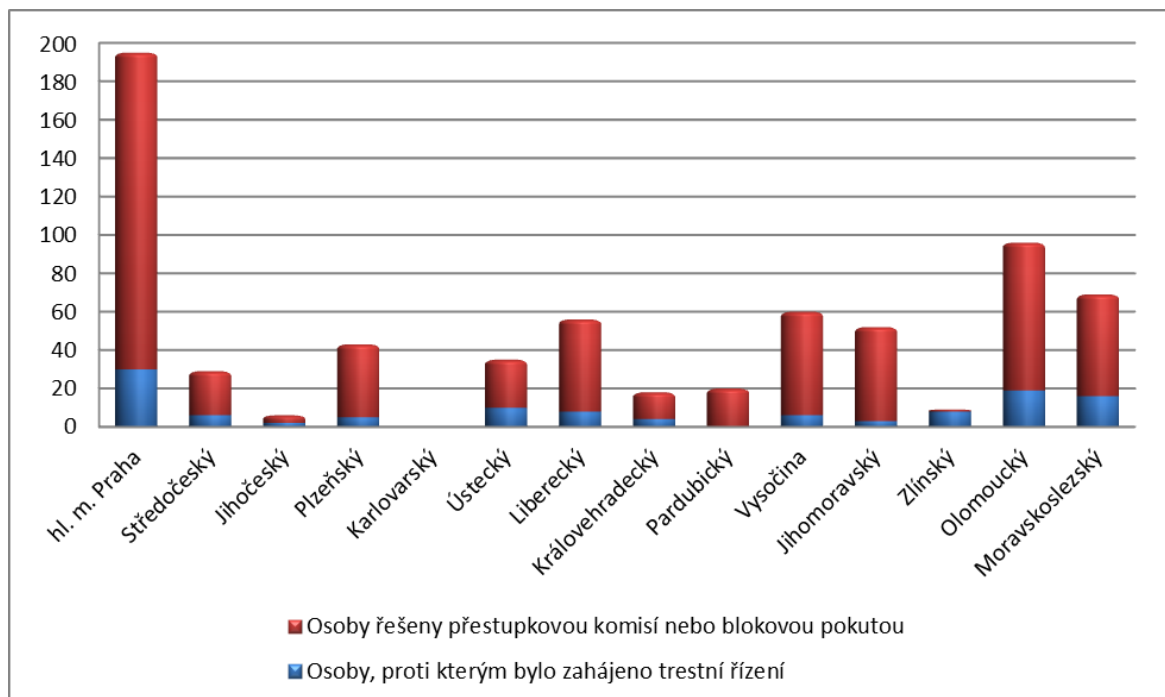
Tab. 6 – Počet předvedených osob, osob v trestním řízení a osob řešených pokutou v jednotlivých krajích v roce 2013

Za rok 2013 bylo v souvislosti v narušení veřejného pořádku a násilností v fotbalových utkáních předvedeno celkem 623 osob kdy proti 688 osobám bylo vedeno trestní či přestupkové řízení. Je to téměř stoprocentní nárůst oproti roku 2011. Celkem 95 procent všech předvedených osob bylo pod vlivem alkoholu či lehkých drog.

Graf 11 – Počet předvedených osob v jednotlivých krajích v roce 2013

V roce 2013 bylo policejním orgánem předvedených 191 osob v Praze, Jako druhý byl vyhodnocen Moravskoslezský kraj se 69 předvedenými osobami a v těsném závěsu Olomoucký kraj s 66 předvedenými osobami.

Graf 12 – Počet spáchaných přestupků a trestních řízení v jednotlivých krajích v roce 2013

Z tohoto grafu bylo zjištěno, že v roce 2013 v Praze bylo v souvislosti s násilím páchaném v rámci fotbalových utkání řešeno celkem 165 osob za přestupky a proti celkem 30 osobám bylo vedeno trestní řízení. Na druhém místě v počtu 77 osob za přestupkové jednání a 19 osobami řešenými v trestním řízení byl vyhodnocen Olomoucký kraj u u kterého nastal obrovský nárůst trestných činů a ještě větší téměř šestinásobně vyšší počet přestupků.

	Bezpečnostní opatření	Počet nasazených policistů	Předvedených osob
2011	668	23 330	399
2012	747	38 815	467
2013	900	45 972	623
Celkem	2 315	108 117	1 489

Tab. 7 – Celkový počet bezpečnostních opatření, nasazených policistů a předvedených osob

Z poslední tabulky vyplývá, že celková počet policistů nasazených do bezpečnostních opatření v rámci fotbalových utkání se od roku 2011 do roku 2013 téměř zdvojnásobil. Počty předvedených osob za protiprávní jednání se každoročně navýšil o cca 150 osob.

7.3. Rozbor konkrétních případů realizovaných OŘ PČR Olomouc

Cílem této podkapitoly není provést vyčerpávající rozbor všech trestných činů, které byly v souvislosti s pořádáním fotbalových utkání spáchány, ale ukázat průřez páchané trestné činnosti, která je pro fotbalové chuligány typická. Případy jsou vybrány ze svodky událostí OŘ PČR Olomouc za období roku 2009 – 2013.

a) Případ šetřený pod číslem spisu KRPM-34419/TČ-2013-140516.

Dne 15.03.2013 v době od 20:15 hodin do 22:00 hodin v Olomouci na ulici Legionářská na Andrově stadioně při fotbalovém utkání SK Sigma Olomouc a FC Baník Ostrava došlo ze strany neznámého pachatele na severní tribuně ke stržení a následnému rozřezání ochranné sítě, poškození pěti kovových sedaček, vytržení dvou kovových sedaček, vytržení kovového zábradlí. Dále ve vnitřní části tribuny došlo ke zdemolování pánských toalet a zdemolování stánku s občerstvením, poškození reklamních tabulí, kdy celková škoda byla vyčíslena ve výši 100.000,- Kč ke škodě domácího klubu SK Sigma Olomouc.

Neznámý pachatel výše popsaným jednáním naplnil skutkovou podstatu přečinu výtržnictví dle ust. § 358 odst. 1 trestního zákoníku a poškození cizí věci dle ust. § 228 odst. 1 trestního zákoníku.

b) Případ šetřený pod číslem spisu KRPM-34350/PŘ-2013-140516.

Pachatelem byl zjištěn fanoušek FC Baníku Ostrava J. P. věk 33 roků

Dne 15.03.2013 v 21:15 hodin v Olomouci na ulici Legionářská na Andrově stadionu při fotbalovém utkání SK Sigma Olomouc a FC Baník Ostrava došlo ze strany podezřelého J. P. k napadení pořadatele SK Sigma Olomouc, kterého napadl tak, že v době utkání na tribuně Sever do něj nejprve naběhl ramenem a poté jej udeřil pěstí do obličeje.

Podezřelý J. P. takto naplnil skutkovou podstatu přestupku proti občanskému soužití dle ust. 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích.

c) Případ šetřený pod číslem spisu KRPM-129550/TČ-2013-140516.

Dne 28.09.2012 v době od 20:00 hodin do 21:15 hodin v Olomouci na ulici Legionářská na Andrově stadionu při fotbalovém utkání SK Sigma Olomouc a FC Zbrojovka Brno došlo ze strany neznámého pachatele na tribuně východ v sektoru hostů došlo ke zdemolování pánských i dámských toalet, kde pachatel zdemoloval všechny záchodové mísy, pisoáry, umyvadla, a dále vytrhal ze stropu svítidla a částečně poškodil stánek s občerstvením, kdy celková škoda byla vyčíslena ve výši 50.000,- Kč ke škodě domácího klubu SK Sigma Olomouc.

Neznámý pachatel výše popsaným jednáním naplnil skutkovou podstatu přečinu poškození cizí věci dle ust. § 228 odst. 1 trestního zákoníku.

d) Případ šetřený pod číslem spisu KRPM-50641/PČ-2013-140516.

Dne 06.08.2011 v 19:00 hodin v Olomouci na ulici Legionářská na Andrově stadionu při fotbalovém utkání SK Sigma Olomouc a FC Zbrojovka Brno došlo ze strany podezřelého B. P. k hození zabalení kuřecí bagety na hrací plochu, kdy nikoho

nezasáhla. Rozhodčí nepřerušil utkání. Podezřelý B. P. takto naplnil skutkovou podstatu přestupku proti občanskému soužití dle ust. 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích, za který mu byla uložena bloková pokuta ve výši 1.000,-Kč.

e) Případ šetřený pod číslem spisu KRPM-13715/TČ-2009-140516.

Dne 18.10.2009 v době od 18:30 hodin do 18:35 hodin v Olomouci na ulici Legionářská na Andrově stadionu při fotbalovém utkání SK Sigma Olomouc a FC Zbrojovka Brno došlo ze strany podezřelých I. P. a T. Š. K napadení pořadatelské služby SK Sigma Olomouc, kdy ke zranění osob nedošlo. Oba podezřelý naplnili skutkovou podstatu přečinu výtržnictví dle ust. § 358 odst. 1 trestního zákoníku. Těmto bylo sděleno podezření a celá věc byla řešena ve zkráceném přípravném řízení.

e) Případ šetřený pod číslem spisu KRPM-11949/TČ-2009-140516.

Dne 31.08.2009 v 18:10 hodin v Olomouci na ulici Legionářská na Andrově stadionu při fotbalovém utkání SK Sigma Olomouc a AC Sparta Praha přelezl fanoušek domácího týmu bezpečnostní hrazení a následně na hrací plochu, kterou přeběhl po celé šíři až k místu vlajkonošů hostujícího týmu. Hlavní rozhodčí uvedeného zápasu si jej nevšimnul, hru opět zahájil, a teprve po signalizaci pomezního rozhodčího hru opět přerušil. Podezřelý P. CH. byl následně pořadatelskou službou zadržen a předán policejnímu orgánu. Podezřelý P. CH. naplnili skutkovou podstatu trestného činu výtržnictví dle ust. § 202 odst. 1 trestního zákona. Domácí fotbalový klub SK Sigma Olomouc byl následně potrestán ze strany Českomoravského fotbalového svazu pokutou 100.000,- Kč, kterou následně v občansko právním řízení vymáhal po podezřelém P. CH.

f) Případ šetřený pod číslem spisu KRPM-2391/TČ-2009-140516.

Dne 22.02.2009 v 18:24 hodin v Olomouci na ulici Legionářská na Andrově stadionu při fotbalovém utkání SK Sigma Olomouc a AC Sparta Praha na tribuně východ v sektoru hostů došlo ke stržení a následnému rozřezání ochranné sítě. Na místě byly zadrženi podezřelí Z. J. a M. R. Oba podezřelí naplnili skutkovou podstatu přečinu

výtržnictví dle ust. § 202 odst. 1 trestního zákona a bylo jim sděleno podezření ze spáchání trestného činu. Věc byla řešena ve zkráceném přípravném řízení.

8. DISKUZE

Nyní uvedeme nejdůležitější poznatky z této práce. Ze zjištěných výsledků získaných z policejního prezidia Policie České republiky je patrné, že neustále narůstá počet bezpečnostních opatření kterých se z důvodů bezpečnosti účastní policie České republiky.

S tímto také narůstají počty nasazených policistů k zabezpečení bezpečnosti lidí, které se během dvou let navýšily dvojnásobně a do budoucna to nebude určitě jinak, což vyplývá z poslední tabulky, kde nastalo mezi roky 2011 až 2013, navýšení bezpečnostních opatření z 668 na 900, což je navýšení o 232 opatření.

Nejvíce bezpečnostních akcí proběhlo v Praze, kde byla nasazeno nejvíce policistů s největším počtem předvedených osob. To, že nejvyšší statistické počty zaujímá Praha v důsledku největšího počtu fotbalových klubů, a to i do velikosti, je evidentní. Pražské kluby mají hodně příznivců i mimo Prahu, jsou finančně dobře zajištěné, pravidelně hrají evropské ligy, a proto i výdaje na pořadatelskou službu jsou vyšší ve srovnáním s moravským klubem, kde je běžně vidět důchodce trhající lístky a studenta dohlížejícího na pořádek na stadionu.

Z analýzy jsem zjistil, že násilná činnost páchaná fanoušky při fotbalových utkáním má stoupající tendenci. Narůstá nám jak počet přestupků, kdy se většinou jedná o přestupky proti občanskému soužití nebo neuposlechnutí výzvy policisty, ale tak i počet trestných činů. Ty bývají většinou majetkového charakteru, když začnou fanoušci demolovat zařízení stadionu a velmi časté jsou útoky na policisty spojené s výtržnictvím.

Osobně vidím jako největší příčinu diváckého násilí alkohol společně s lehkými drogami a kombinací s chováním davu. Problém alkoholu je zcela neoddiskutovatelný, neboť až 95 % všech zadržených a předvedených osob bylo jednoznačně pod vlivem alkoholu a lehkých drog, což dokazuje i zpráva policejního prezidia Policie České republiky. Tomu přispělo i povolení deseti stupňového piva na stadionech. Překvapivé není ani zjištění, že zákaz vstupu na stadion podnapilým osobám visí u každého vstupu a tím, že pořadatelská služba sama pouští podnapilé na stadion, kde si mohou zakoupit další pivo, jen přispívá k eskalaci násilí pod vlivem alkoholu. Poté, co je fanoušek vykázán před brány stadionu, je rozhořčený a začíná být agresivní. Svě si potom

zažívají policisté, kteří se s těmito osobami musí přetahovat a vozit je na záchytnou stanici a chránit nezúčastněné lidi, kteří nemají s fotbalem nic společného.

To, že alkohol má lví podíl na protiprávním jednání lze dokázat i na výše zmíněném případě, kdy fanoušek poté, co se opil pivem podávaným v kiosku na tribuně, vběhl na travnatou plochu hřiště a běžel k sektoru hostujících fanoušků, na které gestikuloval hanlivé posunky. Při vyšetřování tohoto případu jsem zjistil, že tento fanoušek byl absolutně bezúhonná osoba, premiant třídy na gymnáziu a řádně pracující člověk, který se pod vlivem alkoholu nechal strhnou atmosférou. Takovýto člověk by se dle mého názoru uvedeného jednání nedopustil, kdyby nebyl v podnapilém stavu.

Zkušenosti, které jsem nasbíral za svého působení u Policie České republiky a kdy se pravidelně účastním bezpečnostních opatření v Olomouci mě utvrzují v tom, že divácké násilí se asi nepodaří nikdy zcela vymýtit. Myslím si však, že policie má dobře našlápnuto k eliminaci či řešení tohoto problému. Velkou mírou k tomuto přispěla modernizace fotbalových svatostánků, kde vznikly samostatné sektory vyhrazené výhradně pro hostující fanoušky. Takovéto sektory jsou velmi dobře zabezpečeny a je vyloučeno, že by se protistrany střetly. Také se hojně využívá kamerového a monitorovacího systému, kdy už je možné v davu fanoušků identifikovat jedince, který se dopustil například vhození nebezpečného předmětu na hrací plochu. Pokrok učinila i samotná Policie ČR, která zajišťování veřejného pořádku v těchto případech věnovala velkou pozornost. Policie ČR nasazuje na rizikové sportovní zápasy vzhledem ke svým možnostem obrovské počty policistů, nutí sportovní kluby k větší aktivitě a spoluúčasti na zajišťování bezpečnosti, neustále navrhuje změny v legislativní úpravě a sama pro tuto problematiku speciálně vyčleňuje své síly a prostředky. Samotné doprovody fanoušků ze strany policejních jednotek až do prostoru sektoru hostů na stadionu ubral citelně na střetech. Tyto všechny opatření měly ve výsledku za následek, že násilí páchané těmito skupinami se přesunulo více do ulic či předměstí.

Dobrou myšlenkou bylo zřízení tzv. Antikonfliktních týmů, kdy jejich zřízení přispělo k aktivní komunikaci mezi fanoušky a policií. Policisté v takových to týmech jsou schopni dosáhnout kompromisu a skoro vždy se s fanoušky hlavního davu domluvit. V Olomouci jsem však v této praxi zaznamenal problémy a dle mého názoru

by lidé vybraní do těchto týmů měli být kvalitní policisté s praxí, zejména ti, co se pravidelně účastní bezpečnostních opatření. Dle mého názoru zrovna v Olomouci jsou to policisté, kteří působí v rámci kraje, ale jsou to policisté z tzv. malých venkovských oddělení, kteří tuto činnost berou jen jako možnost navýšení platu. Opakovaně jsem zaznamenal, že poté co se doprovodí dav fanoušků ke stadionu, svlékají reflexní vesty, anonymně mizí v davu a svoji práci přenáší na už tak napjaté policisty.

V současnosti byl v souvislosti s reformami Policie ČR a souvisejícími legislativními změnami nastolen nový trend spočívající v tom, že Policie ČR již nebude zajišťovat bezpečnost přímo na stadionech, ale bude připravena k zásahu mimo stadion. Zajišťování bezpečnosti na stadionech bylo přeneseno více na bedra sportovních klubů a jejich pořadatelských služeb. Zda je to krok správným směrem, ukáže až praxe a zkušenostiz následujících let. Osobně jsem však přesvědčen, že nastolený trend je nezbytný, neboť divácké násilí není konfliktem mezi násilníky a policií, ale je to celospolečenský problém, na jehož účinném řešení se musí podílet svými možnostmi všechny zainteresované složky. Osobně jsem však přesvědčen, že pokud se bitky vymytí ze stadionu tak se stejně jako v Anglii přemístí do ulic, kde to bude zcela v kompetenci policie a bude těžké ochránit. Nicméně, pokud soudy nebudou těmto výtržníkům udělovat tvrdé exemplární tresty které by výtržníky odradili, bude to ještě dlouhá cesta.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabýval diváckým násilím na fotbalových stadionech při zápasech. Práce byla rozdělena na teoretickou část, ve které jsem se zabýval vznikem, příčinami a okolnostmi, při kterých dochází k násilí u fotbalových utkáních.

V praktické části jsem vyhodnotil a analyzoval dokumenty vydané policejním prezidiem České republiky ve vztahu k násilí na fotbalových stadionech za roky 2011 až 2013, které jsem uložil ve formě grafů a tabulek.

Hlavním cílem bylo analyzovat divácké násilí za období 2011 až 2013 a odpovědět na následující otázky. Dílčím cílem bylo zjistit, ve kterém kraji České republiky je situace nejhorší a zjistil jsem, že právě v Praze. Praha má největší počet fotbalových klubů, nejvíce fanoušků, nejvíce bezpečnostních a rizikových utkání. Z analýzy dokumentů vyplynulo, že právě v Praze je téměř celá polovina bezpečnostních opatření za celou republiku. Tomu odpovídá i počet spáchaných trestných činů a přestupků.

Dále jsem zjistil, že situace s násilím na stadionech při utkáních rok od roku narůstá. Oproti roku 2011, kdy bylo předvedeno v souvislosti s fotbalovými utkáními celkem 399 osob je k roku 2013 nárůst na 623 osob, což je téměř o 150 osob více.

V neposlední řadě jsem se zabýval příčinou agresivního chování a z analyzovaného dokumentu jsem zjistil, že 95 % předvedených osob bylo pod vlivem alkoholu nebo psychotropních látek.

REFERENČNÍ SEZNAM

- ČERMÁK, I. (1999). *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta v.o.s.
- ČÍRTKOVÁ, L. (2006). *Policejní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.
- Fotbalová asociace České republiky. (2000). Retrieved 13. 2. 2014 from the World Wide Web: <http://nv.fotbal.cz/cmfs/index.php>
- GIFFORD, C. (2008). *Fotbalová encyklopedie*. Praha: Svojtka & Co.
- HENDL, J. (2005). *Kvalitativní výzkum – základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- CHMELÍK, J. (2001). *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde.
- Iuridictum. (2013). *Veřejný pořádek*. Retrieved 25. 1. 2014 from the World Wide Web: http://iuridictum.pecina.cz/w/Ve%C5%99ejn%C3%BD_po%C5%99%C3%A1dek
- JELÍNEK, R., JENŠÍK, M. a kol. (2006). *Atlas Českého fotbalu*. Praha: Libertas
- LE BON, G. (1994). *Psychologie davu*. Praha: nakladatelství KRA.
- MAŇÁK, J., ŠVEC, Š., ŠVEC V., (2005). *Slovník pedagogické metodologie*. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity v Brně.
- MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. (2004). *Fotbaloví chuligáni Evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií.
- MATĚJKA, J. (2005). *Média a násilí*. Praha: Corona, s.r.o.
- MIOVSKÝ, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a.s.
- NIKL, J., VOLEVECKÝ, P. (2007). *Divácké násilí*. Praha: Policejní akademie České republiky.
- PONĚŠICKÝ, J. (2010). *Agrese, násilí a psychologie moci v životě i v procesu psychoterapie*. Praha: Triton

SÁDOVSKÝ, S. (2010). *Právní aspekty ve sportu*. Univerzita Karlova v Praze: nakladatelství Karolinum.

SLEPIČKA, P. (1990). *Sportovní diváctví*. Praha: Olympia.

SPURNÝ, J. (1996). *Psychologie násilí*. Praha: EUROUNION s. r. o.

SZCZEPAŃSKY, J. (1966). *Základní sociologické pojmy*. Praha: Nakladatelství politické literatury.

Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

ZAPLETAL, M. (2011). *Pohled hlavního pořadatele na aktuální problematiku diváckého násilí na fotbalových stadionech*. Bakalářská práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta tělesné kultury. Olomouc.

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 – Počet bezpečnostních opatření a nasazených policistů v jednotlivých krajích v roce 2011

Tab. 2 – Počet předvedených osob, osob v trestním řízení a osob řešených pokutou v jednotlivých krajích v roce 2011

Tab.3 – Počet bezpečnostních opatření a nasazených policistů v jednotlivých krajích v roce 2012

Tab. 4 – Počet předvedených osob, osob v trestním řízení a osob řešených pokutou v jednotlivých krajích v roce 2012

Tab. 5 – Počet bezpečnostních opatření a nasazených policistů v jednotlivých krajích v roce 2013

Tab. 6 – Počet předvedených osob, osob v trestním řízení a osob řešených pokutou v jednotlivých krajích v roce 2013

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Počet nasazených policistů v jednotlivých krajích v roce 2011

Graf 2 – Počet bezpečnostních opatření v jednotlivých krajích v roce 2011

Graf 3 – Počet předvedených osob v jednotlivých krajích v roce 2011

Graf 4 – Počet spáchaných přestupků a trestních řízení v jednotlivých krajích v roce 2011

Graf 5 – Počet nasazených policistů v jednotlivých krajích v roce 2012

Graf 6 – Počet bezpečnostních opatření v jednotlivých krajích v roce 2012

Graf 7 – Počet předvedených osob v jednotlivých krajích v roce 2012

Graf 8 – Počet spáchaných přestupků a trestních řízení v jednotlivých krajích v roce 2012

Graf 9 – Počet nasazených policistů v jednotlivých krajích v roce 2013

Graf 10 – Počet bezpečnostních opatření v jednotlivých krajích v roce 2013

Graf 11 – Počet předvedených osob v jednotlivých krajích v roce 2013

Graf 12 – Počet spáchaných přestupků a trestních řízení v jednotlivých krajích v roce 2013

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Příchod fanoušků klubu Baník Ostrava na Andrův stadion v Olomouci dne 15.03.2013

Příloha č. 2 – Příchod fanoušků klubu Baník Ostrava na Andrův stadion v Olomouci dne 15.03.2013, fanoušci zablokují celou hlavní ulici před stadionem

Příloha č. 3 – Příchod fanoušků klubu Baník Ostrava na Andrův stadion v Olomouci dne 15.03.2013

Příloha č. 4 – Zadní čelo doprovodu, psovodi a jízdní policie u Androva stadionu v Olomouci dne 15.03.2013 při utkání SK Sigma Olomouc x Baník Ostrava.

Příloha č. 5 – Pohled na tribunu sever, fanoušci hostujícího Baníku Ostrava začínají demolovat ochranné zábradlí, uvnitř tribuny zasahuje policie.

Příloha č. 6 – Pohled na tribunu sever, fanoušci hostujícího Baníku Ostrava již vylomili ochranné zábradlí, uvnitř tribuny zasahuje policie.

Příloha č. 7 – Pořadatelská služba a hráči Baníku Ostrava uklidňují agresivní dav, fanoušci Baníku již roztrhli ochrannou síť.

Příloha č. 8 – Pořadatelská služba klubu Baník Ostrava při zákroku proti vlastním fanouškům. Pořadatel pěstí udeří diskutujícího fanouška do obličeje.

Příloha č. 9 – Na tribunu přichází pořádkové policejní jednotky a zahání agresivní fanoušky, ti se dávají na útěk a mačkají se na poklidně fandící rodiče s dětmi.

Příloha č. 10 – Hostující fanoušci Baníku Ostrava práce trhají bezpečnostní síť za několik tisíc korun.

Příloha č. 11 – Útroby stadionu po řádění hooligans Baníku Ostrava

Příloha č. 12 – Zničené toalety Androva stadionu, tribuna sever, hostující fans Baníku Ostrava. Zadržení fanoušci, většinou za útok na úřední osobu či neuposlechnutí výzvy.

Příloha č. 13 – Zadržení fanoušci, většinou za útok na úřední osobu či neuposlechnutí výzvy.

Příloha č. 14 – Zadržení fanoušci

Příloha č. 15 – Záběry z policejního vrtulníku na hřišti zasahuje pořadatelská služba

Příloha č. 16 – Záběry z vrtulníku noční vidění, odchod fanoušků baníku na vlak

Příloha č. 17 – Fanoušci Slávie Praha se snaží překonat ochrannou síť a dostat se k domácím fans.

Příloha č. 18 – Fanoušci se vzájemně hecují a povzbuzují k útoku

Příloha č. 19 – Fans hostující Slávie Praha v Olomouci

Příloha č. 20 – Skupinka Slávistů roztrhla ochrannou síť vzduchem létají kelímky s pivem, fanoušci se vzájemně uráží hanlivými výrazy

Příloha č. 21 – O fotbal tady vůbec nejde

Příloha č. 22 – Fanoušek Slávie Praha trhá síť v hodnotě 10.000,-Kč

Příloha č. 23 – Nastupují policisté, kteří hrozí použitím vrhače, který vystřeluje tenisové míče. Takto zasažený fanoušek je velmi otřesený

Příloha č. 24 – Slávističtí fanoušci se okamžitě dávají na ústup, taková hrozba je většinou účinná a zabrání dalšímu střetu na stadionu

Příloha č. 1

Příchod fanoušků klubu Baník Ostrava na Andrův stadion v Olomouci dne 15.03.2013

Příloha č. 2

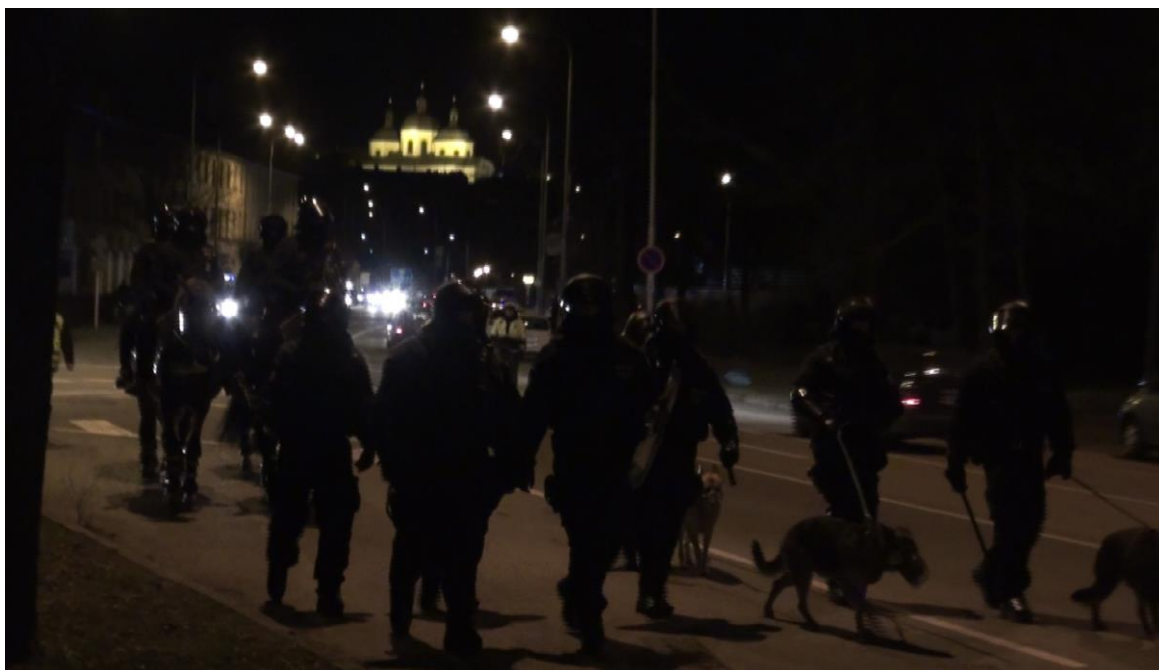
Příchod fanoušků klubu Baník Ostrava na Andrův stadion v Olomouci dne 15.03.2013,
fanoušci zablokují celou hlavní ulici před stadionem

Příloha č. 3

Příchod fanoušků klubu Baník Ostrava na Andřův stadion v Olomouci dne 15.03.2013

Příloha č. 4

Zadní čelo doprovodu, psovodi a jízdní policie u Androva stadionu v Olomouci dne 15.03.2013 při utkání SK Sigma Olomouc x Baník Ostrava

Příloha č. 5

Pohled na tribunu sever, fanoušci hostujícího Baníku Ostrava začínají demolovat ochranné zábradlí, uvnitř tribuny zasahuje policie

Příloha č. 6

Pohled na tribunu sever, fanoušci hostujícího Baníku Ostrava již vylomili ochranné zábradlí, uvnitř tribuny zasahuje policie

Příloha č. 7

Pořadatelská služba a hráči Baníku Ostrava uklidňují agresivní dav, fanoušci Baníku již roztrhli ochrannou síť

Příloha č. 8

Pořadatelská služba klubu Baník Ostrava při zákroku proti vlastním fanouškům. Pořadatel pěstí udeří diskutujícího fanouška do obličeje

Příloha č. 9

Na tribunu přichází pořádkové policejní jednotky a zahání agresivní fanoušky, ti se dávají na útěk a mačkají se na poklidně fandící rodiče s dětmi

Příloha č. 10

Hostující fanoušci Baníku Ostrava práce trhají bezpečnostní síť za několik tisíc korun

Příloha č. 11

Útroby stadionu po řádění hooligans Baníku Ostrava

Příloha č. 12

Zničené toalety Androva stadionu, tribuna sever, hostující fans Baníku Ostrava

Příloha č. 13

Zadržení fanoušci, většinou za útok na úřední osobu či neuposlechnutí výzvy

Příloha č. 14

Zadržení fanoušci

Příloha č. 15

Záběry z policejního vrtulníku na hřišti zasahuje pořadatelská služba

Příloha č. 16

Záběry z vrtulníku noční vidění, odchod fanoušků baníku na vlak

Příloha č. 17

Fanoušci Slávie Praha se snaží překonat ochrannou síť a dostat se k domácím fans

Příloha č. 18

Fanoušci se vzájemně hecují a povzbuzují k útoku

Příloha č. 19

Fans hostující Slávie Praha v Olomouci

Příloha č. 20

Skupinka Slávistů roztrhla ochrannou síť vzduchem létají kelímky s pivem, fanoušci se vzájemně uráží hanlivými výrazy

Příloha č. 21

O fotbal tady vůbec nejde

Příloha č. 22

Fanoušek Slávie Praha trhá síť v hodnotě 10.000,-Kč

Příloha č. 23

Nastupují policisté, kteří hrozí použitím vrhače, který vystřeluje tenisové míče. Takto zasažený fanoušek je velmi otřesený.

Příloha č. 24

Slávističtí fanoušci se okamžitě dávají na ústup, taková hrozba je většinou účinná a zabrání dalšímu střetu na stadionu

Zdroj fotografií: interní zdroj Policie České republiky